

KONKORDATONUN TASDİKİ SÜRECİNDE GEREKÇELİ RAPORUN TEVDİİ VE TASDİK KARARI VERİLMESİ BAKIMINDAN ÖNGÖRÜLMÜŞ SÜRELERE UYULMAMASININ SONUÇLARI

CONSEQUENCES OF NON-COMPLIANCE WITH THE PEREMPTORY TERMS FORESEEN FOR DELIVERY OF THE REASONED REPORT AND MAKING A DECISION IN THE APPROVAL PROCESS OF THE CONCORDAT

Emsalgül Doğan*

ÖZ

Çalışmada, konkordatonun tasdiki sürecinde dosya ve gerekçeli raporun tevdi ile tasdik talebine ilişkin karar verilmesi bakımından öngörülmuş kesin sürele uyulmamasının sonuçları incelenecektir. Bu bağlamda makale iki başlığa ayrılmıştır. İlk başlığın konusunu, İcra ve İflas Kanunu'nda komiser için öngörülmuş bir süreye uymamanın sonucu oluşturmaktadır. Bu başlık altında konkordato dosyası ve gerekçeli raporunu, iltihak süresinin bitmesinden itibaren yedi gün içinde vermesi gerektiği öngörülmuş komiserin, söz konusu süreye riayet etmemesi halinde mahkemenin nasıl bir yol izleyeceği, doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları ışığında irdelenecektir. Ardından, çeşitli ihtimaller dahilinde bir çözümlenmeye varılacaktır. Çalışmada ikinci başlığın konusunu ise mahkemenin tasdik talebine ilişkin karar verme süresine uymamasının sonucu oluşturmaktadır. Bu başlık altında öncelikle Yargıtay'ın konuya ilişkin önem arz eden güncel kararlarına yer verilecektir. Kararlar tahlil edildikten sonra sorun ortaya konulacak ve bu sorunu çözmek için konkordatonun mahkemede incelenme süresine ilişkin düzenlemelerin tarihsel sürecine bakılacaktır. Nihayetinde konu; bu tarihsel süreç, doktrin görüşleri, Yargıtay kararlarının hareket noktası, konkordato kurumunun amaç ve nitelikleri de gözetilerek çeşitli ihtimallere göre çözüme bağlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konkordatonun Tasdiki Yargılaması, Kesin Mühlet, Tasdik Kararı, Kesin Süre, Gerekçeli Rapor.

* Arş. Gör. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Ana Bilim Dalı.

0000-0003-4509-8032 emsalguldogan@gmail.com

Bu makale 24-26 Mayıs 2023 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi ev sahipliğinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen 9. Uluslararası Asos Hukuk Sempozyumu'nda sunulan "Konkordatonun Tasdiki Sürecinde Yargı Görevlileri İçin Öngörülmuş Kesin Sürelere Uyulmamasının Sonuçları" başlıklı bildirdiden üretilmiştir.

Bu eser Creative Commons Alıntı-Gayri Ticari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

ABSTRACT

In this study, the consequences of not complying with the peremptory terms foreseen for depositing the file and reasoned report and making a decision on the request for confirmation during the approval process of the concordat will be examined. In this context, the article is divided into two parts. The subject of the first part is the result of not complying with a term stipulated for the commissioner in the EBL. In this part, the composition with creditors file and the reasoned report will be examined in the light of the opinions suggested in doctrine and the decisions of the Court of Cassation. Then, an analysis will be reached in the context of various possibilities. The subject of the second part in the study is the result of the court's failure to comply with the decision-making term regarding the approval request. In this part, firstly, the current important decisions of the Court of Cassation will be analyzed and the problem will be asserted. Secondly, in order to solve this problem, the historical process of the regulations regarding the examination period of composition with creditors will be examined. Ultimately, by examining and evaluating the historical process, views in the doctrine, the starting point of the decisions of Court of Cassation and the purpose and characteristics of the institution that is composition with creditors, the subject of this study will try to be resolved according to various possibilities.

Keywords: Concordat Confirmation Trial, Final Respite, Confirmation Decision, Peremptory Term, Reasoned Report.

GİRİŞ

Konkordato, vadesi geldiği halde borçlarını ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi altında olan bir borçlunun, mevcut halinin iyileştirilebilmesini sağlayan hukuki bir imkândır (İcra ve İflâs Kanunu¹ m. 285/1). Bu durumdaki bir borçlu, konkordato talebinde bulunabilir. Talebi alan mahkeme, talebe eklenmesi gereken belgelerin varlığını tespit etmesi halinde derhal geçici mühlet kararı verir (İİK m. 287/1; m. 286)². Keza borçlu hakkında konkordato talebi, iflâs talebinde bulunabilecek alacaklılardan da gelebilir (İİK m. 285/2). Bu halde geçici mühlet kararı verilebilmesi için, borçlu tarafından ilgili belge ve kayıtların mahkemeye verilecek süre içinde eksiksiz olarak mahkemeye sunulması gerekir (İİK m. 287/2).

¹ RG. 19.06.1932, S. 2128.

² Geçici mühlet kararı verilmesi bakımından doktrinde şekli bir inceleme yapılmasının yeterli olduğu ifade edilse de ayrık görüşler de vardır. Şekli bir incelemenin yeterli olduğuna ilişkin görüş için bkz. Sümer Altay ve Ali Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s. 50; Serhat Sarısözen, *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2019, s. 123; Serhat Sarısözen, “Geçici ve Kesin Mühlet Kararı”, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019, s. 48; Serhat Sarısözen, *Konkordato*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2021, s. 206, 208; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özkes, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 505; Muhammet Özkes, “Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı”, *7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Editör: Muhammet Özkes, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 49-50, 61, 65, 71, 72; Müjgan Tunç Yücel, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 23-24; Barış Toraman, “Konkordato Müessesesi Hakkında 7101 Sayılı Kanunla Getirilen Yeniliklerin Kanun Yollarına İlişkin Hükümleri Bakımından Değerlendirilmesi”, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019, s. 213; Oğuz Atalay, “Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler”, *7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Editör: Muhammet Özkes, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 126-127; Mert Namlı, “Türk ve İsviçre Hukukunda Gerçekleştirilen Reformların Konkordato Hukuku Bakımından Getirdiği Değişiklikler”, *Yargıtay Dergisi*, Cilt 44 / Sayı 4 (Ekim 2018), s. 1504; Cemal Fazıl Karakaş, “Konkordato Başvurusu ve Başvuruya Eklenecek Belgeler”, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019, s. 40; Rukiye Duran, “Konkordato Mühletinin Uzatılması”, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, Cilt 10 / Sayı 1 (İlkbahar 2019), s. 60; Efrail Aydemir, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 37; Orhan Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023, s. 80; Cemil Simil, *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 43-44; Rukiye Duran, *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020, s. 78.

“İİK.nun 7101 sayılı yasanın 15.maddesi ile değişik 287. Maddesi gereğince, ilk derece mahkemesi, konkordato talebi üzerine İİK.'nun 286.maddesinde belirtilen belgelerin eksiksiz olarak sunulduğunun tespiti halinde geçici mühlet kararı vererek 297/2.maddesindeki hâller de dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır. Davacı tarafın, dava dilekçesi ekinde ve sonrasında İİK.nun 286.maddesinde sayılan belgeleri mahkemeye sunduğu anlaşılmaktadır. Mahkemenin kabulü de bu yönde olup zaten eksik belge olup olmadığı hususunda tartışma da bulunmamaktadır. Öyle ise mahkemeye 287.madde gereğince geçici mühlet kararı verilerek borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alması gerekirken bu yasal zorunluluğu atlayarak doğrudan sonuca gidecek şekilde alınan bilirkişi raporu ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır” (İSTANBUL BÂM 17. HD, T. 18.10.2018, 2018/1828 E., 2018/1624 K.: e uyar.com). Geçici mühlet kararı verilmesinde şekli bir incelemenin yeterli olmadığı; projenin, tasdik edileceği veya borçlunun mali durumunu iyileştireceği yönünde kanaat uyandırması gerektiğine dair görüş için bkz. Hakan Pekcanitez ve Güray Erdönmez, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s. 24; Hakan Pekcanitez ve Güray Erdönmez, “7101 Sayılı Kanunla Yürürlüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 105 (2018), s. 117; Hakan Pekcanitez, “Tartışmalar”, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019, s. 83.

Geçici mühlet kararıyla birlikte yeteri kadar komiser görevlendirilir (İİK m. 287/3). Geçici mühlet üç ay için verilmekle beraber gerektiği takdirde iki ay daha uzatılabilir (İİK m. 287/4). Geçici mühlet kesin mühletin sonuçlarını doğurur (İİK m. 288/1). Bu bağlamda genel itibarıyla mühlet içinde borçlunun tasarruf yetkisi sınırlanırken, borçluya karşı yapılmış ve yapılacak takipler de engellenir (İİK m. 294 vd.).

Geçici mühlet içinde kesin mühlet kararı verilir (İİK m. 289/1). Kesin mühlet bir yıl için verilmekle birlikte gerektiği halde altı aya kadar uzatılabilir (İİK m. 289/3, m. 289/5)³. Burada mahkemenin, her iki mühlet türü için de uzatma kararı verme noktasında takdir hakkı bulunduğu belirtilmelidir. Diğer bir deyişle mahkeme mutlaka mühletin uzatılmasına karar vermek zorunda olmadığı gibi uzatma kararı vermesi durumunda azami uzatım sürelerini (geçici mühlette iki; kesin mühlette altı ay) kullanmakla yükümlü de değildir⁴.

Kesin mühlet içinde alacaklılar alacaklarını bildirir, alacaklılar toplantısı yapılır, alacaklılarca konkordatoya ilişkin itirazlar ileri sürülür. Konkordato komiseri, gerekçeli raporuyla birlikte konkordatoya ilişkin belgeleri yetkili ticaret mahkemesine tevdi eder ve tasdik yargılaması başlar (İİK m. 302/8)⁵. Tasdik yargılamasında re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Dolayısıyla komiserin gerekçeli raporu mahkeme için yol gösterici olsa da bağlayıcı niteliği haiz

³ Sözü edilen uzatma, güçlük arz eden durumlara özgü komiser veya borçlunun talebi halinde mahkemenin buna ilişkin kararıyla işlerlik kazanabilecek bir yoldur. Kesin mühlet içinde tamamlanması gereken işlemler sekteye uğramış ve tamamlanamamış olabilir. Örneğin alacakların kaydı sırasında yapılan itirazların çokluğu, çekişmeli hale gelen alacakların mahkemeye sunulması ve çoğunluk hesabında dikkate alınıp alınmayacağına ilişkin kararın beklenmesi süreci uzatabilir. Keza komiserin, konkordatoyu hazırlayabilmek için özellikle aktif ve pasifin rayiç değerlerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi yönünden başvurduğu bilirkişi incelemesi yetersiz gelebilir. Bu durumda ek rapor alınması yahut yeni bilirkişi atanması yoluna gidilmesi süreci uzatabilir. Bunun yanı sıra konkordatoya tâbi aktif ve pasifin tespiti noktasında karmaşık alacakların varlığı, başlı başına raporun hazırlanmasını geciktirebilir (Süha Tanrıver, "İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler", *Türk, Alman ve İsviçre Hukukunda İflâs, Konkordato ve Noterlik Alanındaki Gelişmeler MİHBİR 8. Abant Toplantısı*, Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2010, s. 266 vd.). Bu bağlamda örneğin teminat mahiyetindeki rehin ve üst sınır ipoteklerinde fiili borç miktarının hesaplanması, borçlu lehine düzenlenen kambiyo senetlerinin rehin cirosuyla alacaklıya devri durumunda düzenleyenin malvarlığının hesabı gibi oldukça zor işlemlerle karşılaşılabilir (Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 152, 153). Benzer şekilde yabancılık unsuru içeren hukuki ilişkilerin varlığı, alacaklı ve yatırımcılarla yapılan görüşmelerin uzaması, yapılanma çalışmalarında ilerleme kaydedilmesi, yeni ekonomik kaynakların elde edilmesinin bazı şartların gerçekleşmesine bağlı olması sürecin uzamasına örnek teşkil edebilecek hallerdendir (Duran, *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 153-154). Yine alacaklılar toplantısının, ortak bir toplantı gününün belirlenememesi nedeniyle gecikmesi, mühletin uzatılması sonucunu doğurabilir.

⁴ Süha Tanrıver, "Konkordato Mühletinin Uzatılması", *Makalelerim I (1985-2005)*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2005, s. 315-316; Serpil Işık, "7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Mühletinin Müstakbel Alacaklıların Devri Üzerindeki Etkisi", *MÜHF-HAD*, Cilt 28 / Sayı 1 (Haziran 2022), s. 413; Duran, "Konkordato Mühletinin Uzatılması", s. 66, 67; Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, s. 147, 161; Simil, *Konkordatoda Mühletinin Borçlu Bakımından Sonuçları*, s. 71; Duran, *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 122, 154; Leyla Akyol Aslan, "7101 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflâsına Karar Verilebilecek Haller", *MİHDER*, Cilt 15 / Sayı 42 (2019/1), s. 56, dn. 42.

⁵ Konkordatonun tasdiki yargılaması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Emsalgül Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020, s. 187 vd.

değildir. Bu bakımdan mahkeme, raporda yer alan bilgileri eksik veya yetersiz görürse komiserden ek rapor isteyebilir yahut bilirkişi incelemesi yoluna başvurabilir⁶.

Tasdik yargılamasına ilişkin karar, kesin mühlet içinde verilmelidir (İİK m. 304/1). Ancak yapılan yargılamada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşılırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alarak, karar verilinceye dek mühlet hükümlerinin devamına hükmedebilir. Bu süre altı ayı geçemez (İİK m. 304/2).

Konkordatonun tasdiki talebine ilişkin verilecek karara uzanan süreç ana hatlarıyla bu şekildedir. Kanun'da süreç boyunca hangi aşamada neler yapılacağına tek tek yer verildiği, bu anlamda süreç içinde, belli bir düzen kurulduğu görölmektedir. Dolayısıyla sürecin işlerliği, bu düzenin bozulmamasına bağlıdır. Bu bakımdan süreç içinde yer alan asliye ticaret mahkemesi hâkimi ve konkordato komiseri, görevleri bakımından gereken özeni göstermelidir. Zira komiser, özellikle 7101 sayılı "İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"⁷ ile getirilen yeni konkordato hükümlerinde, projenin tamamlanmasına katkıda bulunan, belli şartlarda süreci sonlandırabilen, süreç içinde aktif rol alan, bu anlamda "mahkemenin uzayan bir kolu" olarak nitelendirilen tarafsız resmi bir görevlidir⁸.

⁶ Burhan Gürdoğan, *İflâs Hukuku Dersleri*, Ankara: Ajans-Türk Matbaası, 1966, s. 190-191; Pekcanitez ve Erdönmez, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, s. 130; Pekcanitez ve Erdönmez, "7101 Sayılı Kanunla Yürürlüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi", s. 138; Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 285; Talih Uyar, "Konkordatonun Tasdiki", *Ali Güneren'e Armağan*, İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2010, s. 121; Gönen Eriş, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku*, Ankara: Aydın Yayınları, 1991, s. 858; Enver Buruloğlu ve Yuda Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, İstanbul: Yörük Matbaası, 1968, s. 68; Süha Tanrıver ve Adnan Deyneklî, *Konkordatonun Tasdiki*, Ankara: Yetkin Yayınları, 1996, s. 118; Süha Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, Ankara: Yetkin Yayınları, 1993, s. 227; Süha Tanrıver, "İflâs Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 44 / Sayı 1-4 (1995), s. 219, 220; Ömer Ulukapı, *Konkordatonun Feshi*, Konya: Mimoza Yayınları, 1998, s. 183-184; Semih Öktemer, "Konkordatoda Teminat Sorunu", *Yargıtay Dergisi*, Cilt 1 (1977), s. 163; Nurhak Baygöl, "İflâs İçi Konkordatoda Teminat", *Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2009, s. 167-168; Yüksel Hatipoğlu, "Konkordatonun Tasdiki Şartları ve Usule İlişkin Hükümleri", *Adalet Dergisi*, Cilt 92 / Sayı 8 (2001), s. 186. "Konkordato koşullarının somut olay bakımından gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti özel ve teknik bir bilgiyi gerektirdiğinden, bu konuda uzman kişilerden oluşacak bilirkişi heyetinden rapor alınmalıdır. Bu nedenle alanında uzman bilirkişiler yerine, mahkeme yazı işleri müdürünün bilirkişi kurulunda görevlendirilmesi usul ve yasaya aykırıdır" (Yargıtay 19.HD, T. 05.05.2010, 2010/535 E., 2010/5511 K.: LEXPERA).

⁷ RG. 15.03.2018, S. 30361.

⁸ İlhan Postacıoğlu, *Konkordato*, İstanbul: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1965, s. 68; Necmeddin Berkin, *İflâs Hukukunda Konkordato*, İstanbul: İsmail Akgün Matbaacılık, 1949, s. 48; Necmeddin Berkin, *İflâs Hukuku*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1972, s. 542; Necmeddin Berkin, *Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1980, s. 128; Saim Üstündağ, *İflâs Hukuku İflâs, Konkordato, İptal Davaları*, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 2002, s. 209; Eriş, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 805; Ulukapı, *Konkordatonun Feshi*, s. 122-123; Buruloğlu ve Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, s. 39; Tunç Yücel, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 64; Yusuf Cahit Çukacı, *Konkordato*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2019, s. 125; İbrahim Kaplan, *Yeni Türk Konkordato Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2019, s. 39; Murat Akdeniz ve Şaban Kayıhan, *Konkordato Hukuku El Kitabı*, İstanbul: Umuttepe Yayınları, 2019, s. 74; Serdar Kale, *Sorularla Konkordato*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 28; Hakan Pekcanitez, "7101 sayılı Kanunla Getirilen Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi", *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*, Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019, s. 163; Pekcanitez ve Erdönmez, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, s. 71; Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, s. 26-28; Süha Tanrıver, "Konkordato Mühletinin Kaldırılması", *Makalelerim I (1985-2005)*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2005, s. 319-320; Süha Tanrıver, "4949 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik

Konkordato sürecinde komiser ve mahkemeye yüklenmiş görevlerden biri de Kanun'un öngördüğü sürelerle riayet etmektir. Bu bağlamda komiser ve mahkeme, süreler konusunda keyfi davranmamalı, gereken özeni göstermelidir. Nitekim sürelerle uyulmaması, süreç içindeki düzenin bozulmasına neden olarak süreci sekteye uğratabilir. Bu da potansiyel bir konkordatonun tasdikine engel olabilir.

I. KOMİSERİN KONKORDATO DOSYASI VE GEREKÇELİ RAPORUNU MAHKEMEYE SÜRESİNDE TEVDİ ETMEMESİ

Konkordato komiseri, konkordatonun hazırlanmasına ilişkin görevi kapsamında konkordatoya ilişkin tüm belgeleri, kendi görüşünü içeren gerekçeli raporuyla birlikte bir dosya haline getirmeli ve belli bir süre içinde mahkemeye sunmalıdır. Nitekim İİK m. 302/son uyarınca, “Komiser, *iltihak süresinin bitmesinden itibaren en geç yedi gün içinde konkordatoya ilişkin bütün belgeleri, konkordato projesinin kabul edilip edilmediğine ve tasdikinin uygun olup olmadığına dair gerekçeli raporunu mahkemeye tevdi eder*”.

7101 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce bu konuda “en geç yedi gün” şeklinde bir süre sınırı öngörülmemiştir. Konkordato dosyası ve komiserin gerekçeli raporunu mahkemeye tevdi etme süresinin sınırını, kesin mühletin bitimi oluşturmaktaydı. Bu bakımdan dosya ve raporun kesin mühletin bitmesinden sonra mahkemeye sunulması halinde, mahkemece ne yönde karar verileceği tartışmalıydı. Bir görüşe göre bu halde, konkordatonun tasdiki talebi

Yapılmasına Dair Kanun'un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi”, *Makalelerim I (1985-2005)*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2005, s. 363; Murat Oruç, Özgür Çatıktaş ve Cafer Şuekin, *Hukuki ve Mali Yönleriyle Konkordato*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 17; Murat Atalı, “Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları”, *7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Editör: Muhammet Özkes, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 94; Talih Uyar, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*, Ankara: Bilge Yayınevi, 2019, s. 59-62; Ayhan Akyürek ve Remziye Akyürek, *Konkordato Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2019, s. 272; Ali Cem Budak ve Müjgan Tunç Yücel, “Madde 290”, *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztekin, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 178; Hakan Albayrak, *İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020, s. 91-92; Cenk Akil, *Sorularla Konkordato Hukuku*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2020, s. 121; Sarısözen, *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*, s. 143; Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 137; Timuçin Muşul, *İflâs ve Konkordato Hukuku Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 374; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2022, s. 681-682, 684; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2021, s. 584; Baki Kuru, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2018, s. 503; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özkes, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, s. 520 vd.; L. Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, *İcra ve İflâs Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2022, s. 639. “konkordato komiseri sadece bir denetim ve takdir makamı olmayıp, borçluya nezaret görevi ile donatılmıştır (İİK m.290/II-b, m.297/I). ...'in de belirttiği gibi komiser "... prosedür içerisinde borçlu ile alacaklıları arasında bir anlaşma zemini yaratılmasında ve dolayısıyla konkordatonun meydana gelmesinde etkin rol oynayabilecek, tarafların dışındaki üçüncü bir kişi" konumundadır” (İstanbul BAM 45. HD, T. 08.06.2022, 2021/1710 E., 2022/721 K.: emsal.uyap.gov.tr).

esasa girilmeden reddedilmelidir⁹. Bu durumdan zarar gören ilgililer zararlarını, komiserin sorumluluğu yoluna başvurarak gidermelidir¹⁰.

Başka bir görüşe göre, dosya ve raporun mühlet bitiminden sonra getirilmesi halinde doğrudan usulden ret kararı verilerek, komiserin hatası gecikmede hiçbir kusuru bulunmayan borçlu ve alacaklılara yükletilmemelidir. Nitekim tasdik edilmiş bir konkordato, borçlunun olduğu kadar alacaklıların da menfaatinde. Zira bu halde alacaklılar, iflâs sonucuna göre daha iyi durumda olacaklardır. Konkordato komiseri, tasdik sürecinde borçlu veya alacaklıların temsilcisi olarak değil; tarafsız ve objektif davranması gereken bir kamu görevlisi sıfatıyla yer alır. Komiserin dosya ve raporu mahkemeye sunma görevine bir zaman sınırlaması getirmemek, görevin ihmeline yol açabilir. Bu da tasdik sürecini kesintiye uğratar. Söz konusu görüş ölçüt olarak “makul görülebilecek bir gecikme”yi esas almıştır. Makul görülebilecek gecikme kavramı borçlu ve tasdikte yararı bulunan alacaklılar bakımından şikâyet yoluna başvurularak doldurulmalıdır. Buna göre, borçlu ve tasdikte menfaati olan alacaklılar, mühletin son gününde yaptıkları araştırma sonucu, dosya ve raporun ticaret mahkemesine komiser tarafından tevdi edilmediğini öğrenmeleri halinde, öğrenmeden itibaren yedi gün içinde kanuna aykırılık sebebiyle şikâyet yoluna başvurmalıdır. Bu talebi alan mahkeme, dosya ve raporun sunulması için komiserine uygun bir süre verir. Verilen bu süre içinde komiser dosya ve raporu tevdi ederse, bu durum ticaret mahkemesince “makul görülebilir gecikme” kapsamında sayılarak tasdik

⁹ Postacioğlu, *Konkordato*, s. 89, 90; Berkin, *İflâs Hukuku*, s. 554; Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013, s. 1486; Baki Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku*, İstanbul: Evrim Yayıncılık, 1988, s. 424, 458, dn. 177; Gürdoğan, *İflâs Hukuku Dersleri*, s. 189; Buruloğlu ve Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, s. 57; Ulukapı, *Konkordatonun Feshi*, s. 44, dn. 314; Özkan Tikveş, *İçtihatlarla Açıklamalı İcra ve İflâs Kanunu*, İstanbul: Acar Matbaacılık, 1990, s. 311; Kale, *Sorularla Konkordato*, s. 61. Postacioğlu bu sonucu, mühlet içinde konkordato dosyasının mahkemeye sunulmaması haline öngülemekte ve böylece tevdi bakımından dosya ve gerekçeli rapor arasında bir ayrıma gitmektedir. Buna göre, komiserin mühlet içinde konkordato dosyasını mahkemeye tevdi, tasdik yargılamasında esasa girilmesi için yeterlidir. Gerekçeli rapor ise en geç tasdik için belirlenecek duruşmaya kadar mahkemeye sunulabilir (Postacioğlu, *Konkordato*, s. 89; Aynı yönde görüş için bkz. Eriş, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 837). Bu bakımdan dosyanın mühlet içinde mahkemeye sunulduğu bir konkordato yargılamasında, mühletin etkileri karar verilene kadar devam eder (Postacioğlu, *Konkordato*, s. 46). Öte yandan mahkemece belirlenen duruşma gününe kadar gerekçeli raporun tevdi edilmemesi halinde, komiserin sorumluluğuna gidilir (Eriş, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 837). Tevdiin süresi bakımından yapılan bu ayırım, hukuki dayanağı olmadığından bahisle eleştirilmiştir. Buna göre tartışma bağlamında, dosya ve rapor birlikte değerlendirilmelidir (Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 458, dn. 177; Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, s. 235-236; Tanrıver ve Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 63-64; Pekcanitez ve Erdönmez, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, s. 119; Pekcanitez ve Erdönmez, “7101 Sayılı Kanunla Yürürlüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, s. 135; Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 281-282; Kale, *Sorularla Konkordato*, s. 61). İİK m.302/son ve İİK m.304/1 düzenlemeleri, bu konuda bir ayırım yapmadan tüm belgeler ve raporun beraber getirileceğini öngörmektedir. Dolayısıyla tevdi zamanı bakımından, konkordato dosyası ve gerekçeli rapor arasında bir ayrıma gidilmemesi gerektiği yönündeki görüşün daha isabetli olduğu söylenebilir.

¹⁰ Gürdoğan, *İflâs Hukuku Dersleri*, s. 189; Kale, *Sorularla Konkordato*, s. 61. Kuru vekilin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümlerin komiser hakkında da uygulanması gerektiği görüşündedir (Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku*, C.4, İstanbul: Alfa Yayıncılık, 1997, s. 3668). Altay’a göre ise burada haksız fiil hükümlerine başvurulmalıdır (Sümer Altay, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, C.1, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005, s. 376; Aynı yönde görüş için bkz. Kale, *Sorularla Konkordato*, s. 61). İİK m.290/5 uyarınca komiserin sorumlulukları hakkında iflâs idaresinin sorumluluğunu düzenleyen İİK m.227 uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla söz konusu tartışmanın bir önemi kalmamıştır.

yargılamasında esasa girilmesi gerekir. Buna karşın verilen sürede tevdi gerçekleşmezse artık ticaret mahkemesince usulden ret kararı verilmelidir¹¹.

Keza bu çözüm, herhangi bir şikâyetin olmadığı geç tevdi hallerinde de benimsenmelidir. Tüm bu hallerde gecikmeden kaynaklı zararların giderilmesinde komiserin sorumluluğuna başvurulabilir. Bu noktada gecikmenin tespiti üzerine mahkemece dosya ve raporun sunulması için komisere verilen “uygun süre”ye uyulmuş olması, komiserin sorumluluğunu kaldırmaz¹².

Yargıtay ise birçok kararında, mühlet bittikten sonra düzenlenen raporların konkordatoya esas alınamayacağına hükmetmekteydi¹³. Öte yandan Yargıtay’ın, komiserin mühlet

¹¹ Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, s. 234-239; Tanrıver ve Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 61-67. Bu halde mühletin hüküm ve sonuçları, usulden ret kararıyla (yahut belirtilmesi durumunda kararın kesinleşmesiyle) değil; mühletin bitmesiyle sona erer (Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, s. 238-239; Tanrıver ve Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 67). Mühletin bitiminden sonra, önceden başlamış takiplere devam edilebilir: “İİK’nun 287. maddesi hükmüne göre, konkordato talebi uygun görülürse, borçluya iki aylık mühlet verileceği ve konkordato komiserinin teklifi üzerine, bu mühletin iki ayı geçmemek üzere münasip bir süre ile uzatabileceği hükme bağlanmıştır. Dosya kapsamına göre borçluya 28.11.1996 tarihinde iki aylık konkordato mehli verilmiş ve bu mehli, 22.1.1997 tarihinde iki ay daha uzatılmıştır. Bu sürenin bitiminden sonra alacaklı icra takibine devam edebilir. Bu istem dikkate alınarak uyumsuzluğun çözümü gerekirken Çanakkale Asliye Ticaret Mahkemesinde konkordatonun tasdikine ilişkin duruşma yapılması tensip edildiğinden bahis ile şikâyetin kabulüne karar verilmesi isabetsizdir” (Yargıtay 12. HD, T. 29.05.1997, 1997/5443 E., 1997/6344 K.: KBİBB).

¹² Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, s. 238, dn. 426, s.239; Tanrıver ve Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 67, dn. 58, s. 67.

¹³ “İcra ve İflas Kanunu’nun 289.maddesinde açıklandığı gibi; konkordato mühleti, rehinli alacaklar müstesna olmak üzere, borçlu aleyhinde hiçbir takip yapılmamasını evvelce başlamış takiplerin durmasını gerektirir. İki aylık süre içinde konkordato için gerekli işlemler tamamlanamadığı takdirde, komiserin teklifi üzerine mühlet iki ayı geçmemek üzere uzatılır. (Mad. 287) Komiser, 291, 297’nci maddelerde açıklanan hükümler çerçevesinde işlerini bitirir ve sonucunu bir raporla belirtir. Komiser, 294 ve 296’ncı maddelere göre hazırladığı bu raporu, ticaret mahkemesine verilmek üzere icra dairesine tevdi eder. Mahkeme, komiseri dinlemek ve 297, 298’inci maddelerde yazılı şartların varlığını araştırmak suretiyle, yapacağı tahkikat sonuçları çerçevesinde kararını verir. Konkordato hazırlıklarının ve bu arada komiser raporunun iki aylık mühlet içinde tamamlanması; mümkün olmaması halinde komiserin konkordato süresinin iki ayı geçmemek üzere uzatılmasını istemesi lazımdır. Konkordato mühleti aşıldıktan sonra tanzim edilen rapor, konkordatoya esas tutulamaz” (Yargıtay 12. HD, T. 27.12.1973, 1973/12322 E., 1973/11834 K.: KBİBB). “İİK’nın 296/1. maddesi uyarınca, konkordato komiserinin toplantı tarihini takip eden 10 gün geçtikten sonra raporunu hazırlayıp, konkordato mühleti içinde Asliye Ticaret Mahkemesine ibrazının gerektiği, konkordato komiserinin mühletin son günü icra mahkemesine bildirim yükümlülüğünü yerine getirdiği, ancak Asliye Ticaret Mahkemesi’ne mühlet bittikten sonra, 05.08.2015 tarihinde başvurduğu, zira Asliye Ticaret Mahkemesi’nin de kararını konkordato mühleti içinde vermesinin gerektiği, buna göre konkordato mühleti bittiğinden konkordatonun tasdikinin mümkün olmadığı gerekçesiyle, konkordatonun tasdik edilmemesine karar verilmiştir./Kararı, davacı borçlu temsilcisi temyiz etmiştir... tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA...” (Yargıtay 23. HD, T. 26.02.2018, 2015/8667 E., 2018/547 K.: <karararama.yargitay.gov.tr> Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 19. HD, T. 24.06.2004, 2003/8825 E., 2004/7619 K.: e-uyar.com; Yargıtay 11. HD, T. 26.03.1990, 1990/1184 E., 1990/2590 K.: Eriş, *Uygulamalı İflas ve Konkordato Hukuku*, s. 842-843; Yargıtay 11. HD, T. 25.12.1989, 1989/8872 E., 1989/7469 K.: Eriş, *Uygulamalı İflas ve Konkordato Hukuku*, s. 842; Yargıtay İİD, T. 04.04.1964, 1964/2859 E., 1964/4379 K.: Buruloğlu ve Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, s. 235; Yargıtay 11. HD, T. 26.03.1990, 1990/ 1184 E., 1990/2590 K.: Eriş, *Uygulamalı İflas ve Konkordato Hukuku*,

içinde raporunu düzenlememesinin, mahkemece konkordatonun tasdikine ilişkin karar verilmesine engel olmayacağına yönelik kararı da bulunmaktaydı¹⁴. Dolayısıyla konuya ilişkin net bir görüş benimsediğinden söz edilemezdi.

7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrasında söz konusu tartışmanın özü, mühlet içinde fakat öngörülen yedi günlük süre geçtikten sonra yapılan tevdilerin akıbeti noktasına evrilmiştir. Buna göre bir görüş, yeni düzenlemede öngörülen yedi günlük süre geçtikten sonra yapılan tevdilerde mahkemenin usulden ret kararı vermesi gerektiğini savunmaktadır. Zira kanunda konkordato süreci için öngörülen süreler kesindir ve bu sürele komiser, borçlu ve alacaklılar riayet etmelidir. Aksi tutum zamanla sürelerin dikkate alınmaması tehlikesini doğurabilir¹⁵.

Diğer görüşe göre, dosya ve raporun öngörülen yedi günlük süre içinde getirilmediği gerekçesiyle tasdik talebinin usulden reddi ağır bir sonuçtur. Bu bakımdan en doğrusu, tevdii için komiser mühlet içinde olmak şartıyla ek bir kesin süre verilmesidir¹⁶. Öte yandan mühletten sonra dosya ve rapor önüne gelen mahkeme, konkordatonun tasdiki talebini usulden reddetmelidir¹⁷.

Mevcut düzenlemeler ışığında konu birkaç yönden incelenmelidir. Öncelikle burada komiserin sorumluluğuna gitme fikri değerlendirilmelidir. Komiserin sorumlulukları hakkında iflâs idaresinin sorumluluğunu düzenleyen hükümlere atıf yapılmıştır (İİK m. 290/5)¹⁸. Buna göre komiser, kusurlarından ileri gelen zararlarından sorumludur¹⁹. Ayrıca Türk Ceza

s. 874; Yargıtay 11. HD, T. 16.04.1990, 1990/2722 E., 1990/3970 K.: Eriş, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 875.

¹⁴ “İİK.nun 289 uncu maddesinde açıklandığı gibi konkordato mühleti içerisinde takip yapılamaz. Başlamış takipler de durur. Komiserin mehil içinde raporunu tanzim edememesi mahkemece 298 inci maddesi gereğince karar verilmesine engel bulunmamıştır. Mühletin bitmiş olması 289 uncu maddedeki yasakları kaldırır. Bu duruma rağmen, 287 nci maddenin son fıkrasına göre mehil uzatılmadığından ve iki aylık süre içinde komiser raporunu vermediğinden bahisle evrak üzerinde tasdik isteğinin etkisiz ret olunması isabetsizdir” (Yargıtay 12. HD, T. 25.12.1987, 1987/4397 E., 1987/13679 K.: Eriş, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 866).

¹⁵ Pekcanitez ve Erdönmez, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, s. 119.

¹⁶ Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 282, Sarisözen, *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*, s. 213; Sarisözen, *Konkordato*, s. 495; Akil, *Sorularla Konkordato Hukuku*, s. 242. Öztekin / Tunç Yücel ise eserlerinde bu konuda ek bir kesin süreden söz etmemekle birlikte, konkordato dosyası ve gerekçeli raporun kesin mühlet içinde mahkemeye sunulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Buna göre kesin mühlet içinde dosya ve raporun sunulmaması halinde, mühletin etkileri kendiliğinden sona erer ve mahkemece bu nedenle tasdik talebi reddedilir. Bu durumda komiserin hukuki sorumluluğuna gidilir (Selçuk Öztekin ve Müjgan Tunç Yücel, “Madde 302”, *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztekin, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 346).

¹⁷ Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 292. Sarisözen ise komiserin nihayetinde mühlet içinde dosya ve raporu mahkemeye sunmaması durumunda, tasdik talebinin esastan reddedileceğini belirtmiştir. Bu halde komiser, borçlunun uğradığı zarardan genel hükümler dairesinde sorumlu olur (Sarisözen, *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*, s. 213).

¹⁸ İlgili atıf İİK m. 227'nin 4 ve 5. fıkralarına yapılmıştır. Oysa İİK m. 227/2 mülga olduğundan söz konusu atıf hükmünün “Komiserin sorumlulukları hakkında 227 nci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkrası hükümleri uygulanır” şeklinde düzenlenmesi yerinde olacaktır.

¹⁹ Öte yandan doktrinde konkordato komiserinin hukuki sorumluluğu bakımından, icra ve iflâs dairesi görevlilerinin kusurlarından kaynaklanan zararlarda devletin sorumluluğunu doğuran İİK m. 5'in uygulanmasının

Kanunu²⁰'nun uygulanmasında memur sayılır. Bu çerçevede komiserin hukuki sorumluluğu, özel hukuktan kaynaklanan kişisel bir sorumluluktur. Bu bakımdan komiserin sorumluluğu hükümlerine başvurmak, işlevsel olmayabilir. Zira özellikle yüksek meblağlı zararlar ortaya çıkması halinde, komiser bu zararları karşılayamayabilir. Dolayısıyla burada salt komiserin ihmali, tasdik talebinin usulden reddi sonucunu doğurmamalıdır²¹.

Kanunda geçen “en geç yedi gün”lük sürenin, mühlet içindeki kapsamı belirlenmelidir. Projenin hazırlanmasının, alacakların bildirilip incelenmesinin zaman aldığı konkordato dosyalarında alacaklılar toplanması gecikebilir. Nihayetinde de söz konusu yedi günlük süre, kesin mühletin bitmesinden sonraya sarkabilir. Bu gibi durumlarda İİK m. 289/5'in sunduğu imkân, komisere adeta bir çıkış kapısı aralamaktadır. Buna göre; “*Güçlük arz eden özel durumlarda kesin mühlet, komiserin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine mahkemece altı aya kadar uzatılabilir*”. Söz konusu düzenlemenin öngördüğü bu yol, bilinçli bir komisere elinde olmayan sebeplere dayanarak başvurması için tanınmış, istisnai durumlara özgü bir yoldur²².

Öte yandan elbette konkordato borçlusu ve konkordatonun tasdikinde menfaati olan alacaklılara, dosya ve gerekçeli raporunu süresi içinde tevdi etmeyen komiser hakkında şikâyet yoluna başvurma hakkı verilmelidir (İİK m. 290,3). Böylece süre geçtikten sonra yapılan tevdilere dayalı konkordato talebinin doğrudan usulden reddi sonucu engellenmiş olur.

Keza böyle bir şikâyetin vuku bulmadığı dosyalarda da komiserce yapılan geç tevdilerde, borçlu ve alacaklılara tanınan bu başvurma hakkından hareket edilmelidir. Buna göre, Kanun'da öngörülen yedi gün geçtikten sonra yapılan tevdilere mühlet içinde olmak kaydıyla izin verilmelidir. Aksi durum sürecin akıbetinin tamamen komisere bırakılması gibi bir anlama gelebilir. Bu ise konkordatonun amacı ve niteliğine aykırı bir sonuç olur.

Konkordatonun tasdiki sürecinin, yalnızca borçlu ve alacaklıları değil, kamu düzenini de ilgilendiren bir yönü vardır. Bu yönüyle tasdik süreci, bu sürecin bir parçası olan dosya ve raporun süresinde tevdi edilmemesi de dahil olmak üzere, süreci sekteye uğratabilecek hususların mahkemece re'sen bertaraf edilmesine yönelik düzenlemelere kavuşturulmalıdır²³. Bu bağlamda ticaret mahkemesinin önüne gelen her konkordato talebi özelinde mühletin

daha doğru olacağı ifade edilmiştir (Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, s. 522). Benzer şekilde bir görüş de komiserin sorumluluğu bakımından iflâs idaresinin sorumluluğuna yapılan atfın isabetsiz olduğunu savunmaktadır. Zira buna göre iflâs idaresi birinci alacaklılar toplantısında alacaklıların belirlediği altı aday arasından seçilmektedir ve süreç içindeki fonksiyonu esasen alacaklıların menfaatlerini korumaktır. Ayrıca iflâs idaresinin kendisini atayan icra mahkemesi ile de sıkı bir ilişkisi bulunmamaktadır. Öte yandan konkordato komiseri kendisini atayan asliye ticaret mahkemesiyle sıkı bir ilişki içindedir. Yine komiserin göreve gelmesinde borçlu yahut alacaklıların bir etkisi yoktur ve komiser, süreç boyunca borçlu, alacaklı ve kamunun menfaatini eşit şekilde gözetmekle yükümlüdür. Bu gerekçelerle ilgili görüş, komiserin hukuki sorumluluğu bakımından bilirkişinin sorumluluğunu düzenleyen HMK m. 285'e atıf yapılmasının daha uygun olacağını ifade etmiştir (Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku*, s. 684).

²⁰ RG. 12.10.2004, S. 25611.

²¹ Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 219-220.

²² Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 220.

²³ Sema Taşpınar Ayvaz, “İcra ve İflâs Hukukunda Hükümsüz İşlemler ve Hükümsüzlük”, *Prof. Dr. Ramazan Arslan'a Armağan, C. 2*, Editörler: Emel Hanağası ve Mustafa Göksu, Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, s. 1550.

bitiminden uygun bir süre öncesinde (örneğin bir hafta) dosya ve raporun komiser tarafından mahkemeye tevdi edilip edilmediğini kontrol etmesi, bu kontrol neticesinde tevdiin gerçekleşmediğini gördüğü durumlarda komiseri bu konuda uyarması gerektiğine dair bir düzenlemeye gidilmesi düşünülebilir. Nitekim kesin mühlet hak düşürücü bir süre olduğundan, bu sürenin takibi noktasında mahkemeye böyle bir görev yüklenebilir. Nihayetinde mühlet bittikten sonra gerçekleşen tevdilerde artık tasdik talebi mahkemece usulden reddedilmelidir²⁴.

Öte yandan çalışmada bir sonraki başlık altında detaylı bir şekilde inceleneceği gibi, uygulamada mahkemeler; değil komiserin raporunu takip etmek, mühlet bitmesine rağmen tasdik yargılamasına devam edip karar verebilmektedir. Bu husus ise, sürenin bitmesi gözetilerek, mühletin sonuçlarının devam edip etmeyeceği, buna bağlı olarak da tasdik kararının geçerliliğine dair bir problem doğurmaktadır.

Öncelikle şu iki meselenin birbirinden ayırt edilmesi gerekmektedir. Konkordato dosyası ve gerekçeli raporun mahkemeye sunulma süresi ayrı bir sorun, mahkemenin tasdik talebine ilişkin karar verme süresi ayrı bir sorundur.

Tüm bu açıklanan gerekçelerle şu sonuçlara varılabilir:

- Borçlu veya komiserin İİK m. 289/5 uyarınca kesin mühletin uzatılmasına ilişkin bir talebi olmamış ve kesin mühlet bitmiş, daha sonra dosya ve rapor mahkemeye sunulmuş ise; konkordato talebinin usulden reddi gerekir. Zira talep olmadan İİK m. 289/5'in mahkemece re'sen kullanılması mümkün değildir. İİK m. 304/2 uyarınca sürenin uzatılması için ise mahkemenin yargılamaya başlamış olması ve bu yargılama esnasında mühlet içinde karar veremeyeceğini anlamış olması gerekir. Dolayısıyla İİK m. 304/2'ye göre sürenin uzatılması, gerekçeli raporla birlikte mühlet içinde mahkeme önüne gelmiş konkordato dosyaları için geçerlidir.
- Varılan bu sonuç, dosya ve raporun mühlet içinde mahkemeye hiç sunulmamış olmasına özgüdür. Dosya ve gerekçeli bir rapor mühlet içinde bir şekilde mahkemeye sunulmuş, mahkemece yargılamaya başlanmış ve yapılan incelemede raporda bir eksiklik yahut hata görülmüş ise elbette bu eksikliğin tamamlanması yahut hatanın giderilmesi yargılama kapsamında sayılacağından, İİK m. 304/2'nin uygulanabilmesi mümkündür.

II. MAHKEMENİN TASDİK TALEBİNE İLİŞKİN SÜRESİNDE KARAR VERMEMESİ

A. GENEL OLARAK

Mahkeme, komiserin gerekçeli raporunu içeren konkordato dosyasının önüne gelmesiyle tasdik incelemesine başlamalı, kısa bir süre içinde komiseri dinlemeli ve nihayetinde mühlet içinde kararını vermelidir. Karar vermek için bir duruşma günü belirlemelidir (İİK m. 304/1).

²⁴ Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 221.

“Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun²⁵”un 5. maddesinin 3. fıkrasına göre; dava değerine bakılmaksızın konkordatodan kaynaklanan iş ve davalarda, tüm yargılama süreci bir başkan ve iki üye ile toplanacak heyet tarafından yürütülür.

Toplu mahkemelerde kararın bir tartışma ortamı içinde verilmesi, ilgililere güvenceli adalet sağlar. Öte yandan yargılamanın heyet halinde görülmesinin yargılamayı uzatıcı etkisi yadsınamaz²⁶. Özellikle üyelerin hastalık, izin vb. mazeretler nedeniyle bir araya gelememesi duruşma gününün ertelenmesine sebebiyet verebilir. Bunun dışında duruşmaların yoğunluğu, değerlendirilmesi gereken itirazların çokluğu, komiser raporlarının yetersiz olmasından kaynaklı ek rapor alınması yahut bilirkişi incelemesine başvurulması gerekliliği gibi sebepler de mahkemenin karar vermesini geciktirebilir. Burada adli tatilin yargılamayı geciktirebilecek bir etken olmadığı belirtilmelidir. Zira konkordatonun tasdiki bir çekişmesiz yargı işidir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu²⁷ m. 382/2-f-7) ve çekişmesiz yargı işlerinde adli tatil hükümleri uygulanmaz (HMK m. 103/1-ğ).

Sürecin gecikmemesi ve sekteye uğramaması için duruşma gününün en uygun zamana verilmesi, dosya ve raporun duruşma öncesinde okunmuş, irdelenmiş olması gerekir. Bunun gibi, raporların yetersizliği komiserin kusurundan kaynaklanmaktaysa sürecin selameti bakımından kusurlu komiser azledilerek yeni komiser atanması yoluna gidilebilir. Mahkeme; konkordato dosyasına tam anlamıyla hâkim olmalı, sürecin takibini bırakmamalı ve kararın verilmesinin gecikme ihtimali taşıdığı hallerde yargılamanın uzatılması imkânını kullanarak sürece müdahale etmelidir. Nitekim sürecin doğru yönetimi, yargılamanın sevk ve idaresi hâkimlere yüklenmiş ödevlerdendir (HMK m. 32, m. 183/A/4). Öte yandan sürecin bu şekilde işlemediği hallerde aksaklık, ilgililerin durumu, konkordato kurumunun amacı ve niteliği de göz önünde bulundurularak giderilmeye çalışılmalıdır.

B. KONUYA İLİŞKİN YARGI KARARLARI

Bu başlık altında Yargıtay’ın konuyla bağlantılı verdiği üç kararı kronolojik olarak inceleyeceğiz.

Bu bağlamda ilk karar, Yargıtay 6. Hukuk Dairesi’nin 2021/5708 Esas Numaralı, 2022/714 Karar Numaralı, 10.02.2022 tarihli kararıdır.

Karara konu olayda ilk derece mahkemesi kesin mühlet bittikten sonra konkordato projesinin tasdiki kararı vermiştir.

Bu karara karşı istinaf yoluna başvurulması üzerine, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi (BAM) 23. Hukuk Dairesi tarafından “*ilk derece mahkemesince, duruşmanın kesin mühletin dolduğu tarihten sonrasına bırakılması ve kesin mühletin bitiminden sonra tasdik kararı*

²⁵ RG. 07.10.2004, S. 25606.

²⁶ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *Medeni Usul Hukuku*, s. 106; Tanrıver, *Medeni Usul Hukuku, C. I*, s. 105; Ramazan Arslan ve Süha Tanrıver, *Yargı Örgütü Hukuku Ders Kitabı*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2021, s. 39.

²⁷ RG. 04.02.2011, S. 27836.

verilmesinin doğru olmadığı belirtilerek, ilk derece kararının düzeltilip yeniden esas hakkında karar verilmesi ile konkordato istemlerinin usulden reddine” karar verilmiştir.

Karar temyiz edilmiştir. Bunun üzerine Yargıtay şu gerekçelerle kararı bozmuştur:

“304. maddenin 1. fıkrası düzenleyici bir hüküm içermekte olup, bu hükme bir sonuç bağlanmamıştır. Kaldı ki ikinci fıkrada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceğinin anlaşılması halinde hâkime 6 aylık bir mühlet tanınmıştır. Kanun koyucu abesle işğal etmez. Kesin mühlet içinde konkordato konusunda karar verilmemesi haline bir sonuç bağlanacaksa bu hükmün kanuna dercedilmesi gerekir. Ayrıca bir sonraki fıkrada hâkime 6 aylık bir süre verilmez.

Hâkim; kanunda belirlenen bu süreyi ara kararına geçirek kullanmaya başladığını belirtmek durumunda mıdır? Bu süre kesin mühlet tedbirleri ile ilgili olup, yargılamanın sonuçlandırılması ile ilgili olmadığından bu soruya olumsuz cevap verilmelidir.

... Somut olayda mahkemece, kesin mühletin hitamından sonraki bir tarihe duruşma günü tayin edilmesi suretiyle 304/2 madde kapsamında verilmiş olan 6 aylık uzatma yetkisinin zımnen kullanıldığının kabul edilmesi gerekir. Kaldı ki, komiser heyetince nihai rapor 03.11.2020 günü ibraz edilmiş olup bu tarih ile karar tarihi arasında geçen 36 günlük süre, tebliğ işlemleri, itirazların sunulması ve sonucunda mahkemece yapılacak inceleme ve değerlendirme süreci dikkate alındığında makul kabul edilebilecek niteliktedir. Ayrıca yargılama sürecine etkisi bulunmayan, hiçbir kusuru olmayan talep edenlerin ve konkordatoya kabul oyu kullananların makul süre olarak kabul edilebilecek 20 günlük gecikme nedeniyle, cezalandırılmaları doğru görölmemiştir”.

Yargıtay’ın vardığı bu sonuç şöyle özetlenebilir: İİK m. 304 düzenleyici bir hükümdür. Buradan hareketle mühlet içinde karar verilmemesine Kanun’da öngörölmeyen bir yaptırım getirilmemelidir. Zira kanun koyucu, mühlet içinde karar verilmemesine böylesi bir sonuç getirmek isteseydi bunu kanuna yazardı. Hâkime süreyi altı ay uzatma imkânı vermezdi. Uzatma kararı verilmesi, mühlet tedbirlerinin devamını sağlamaya yöneliktir. Bu bakımdan uzatma kararı verilmemiş olması, mühletin bitiminden sonra karar verilemeyeceği anlamına gelmez. Somut olayda kararın verilmesi bakımından yaşanan gecikme makul sayılabilir. Bu gecikmeden kaynaklı borçlu ve alacaklılar aleyhine bir sonuç yaratılmamalıdır.

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi’nin benzer yönde verdiği ikinci karar; 2021/6269 Esas Numaralı, 2022/4171 Karar Numaralı, 15.09.2022 tarihli karardır.

Karara konu olayda yine ilk derece mahkemesi kesin mühlet bittikten sonra konkordato projesinin tasdiki kararı vermiştir.

Bu karara karşı istinaf yoluna başvurulması üzerine, Ankara BAM 23. Hukuk Dairesi tarafından “*kesin mühletin 02.01.2021 tarihinde sona erdiği, komiserler kurulunun nihai raporunu 04.01.2021 tarihinde sunduğu, bu durumda, mahkemece İİK’nın 304/1. maddesi hükmü uyarınca en geç 02.01.2021 itibariyle tasdik konusunda bir karar verilmesi gerekirken, yasa ile belirlenen sürelerin hakim tarafından değiştirilmesine izin vermeyen genel hukuk ilkesine aykırı şekilde, kesin mühletin bitiminden sonraki tarihte (08.02.2021) ... karar verilmesi*

doğru olmadığı belirtilerek, ... konkordato tasdik talebinin usulden reddine" karar verilmiştir²⁸.

Karar temyiz edilmiş ve Yargıtay aynı gerekçelerle, somut olayda tasdik kararının verilmesinde yaşanan yaklaşık 35 günlük gecikmeyi makul sayarak kararı bozmuştur.

Söz konusu karara konu olayda, her şeyden önce konkordato dosyası ve komiserin gerekçeli raporunun kesin mühlet bittikten sonra (04.01.2021 tarihinde) mahkemeye tevdi edildiği görülmektedir. Ancak ne BAM ne de Yargıtay, kararlarında bu hususa dikkat çekmiş, söz konusu merciler değerlendirmelerini yalnızca mühlet bittikten sonra konkordatonun tasdiki hususu yönünden yapmıştır. Oysa çalışmada ilk başlık altında açıklandığı üzere mühlet bittikten sonra yapılan tevdilerde, mahkemenin usulden ret kararı vermesi gerekir. Dolayısıyla karara konu olay yönünden öncelikle incelenmesi gereken husus budur.

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin konuya ilişkin verdiği üçüncü ve son karar ise 2022/1882 Esas Numaralı, 2022/4839 Karar Numaralı, 18.10.2022 tarihli karardır.

Karara konu olayda diğerlerinden farklı olarak, ilk derece mahkemesi aşamalı şekilde "kesin mühletin uzatılmasına" yönelik altı aylık süreyi de kullanmış, bu süreler bittikten sonra konkordatonun tasdikine karar vermiştir.

Karara karşı yapılan istinaf başvurusunda Ankara BAM 23. Hukuk Dairesi; "*kesin mühletin uzatılması altı ayla sınırlı iken mahkemece kesin mühlet altı ay yirmi gün süre ile uzatılarak yargılama bakımından süre koşulunun ihlal edildiği gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararının düzeltilerek yeniden esas hakkında karar verilerek davacı şirketin konkordato tasdik talebinin usulden reddine*" hükmetmiştir.

Karar temyiz edilmiş ve Yargıtay bu kez şu gerekçelerle kararı bozmuştur:

"İİK'nın 304. maddesinin 1. maddesi düzenleyici bir hüküm içermekte olup, bu hükme bir sonuç bağlanmamıştır. Kaldı ki ikinci fıkrada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceğinin anlaşılması halinde hâkime altı aylık, ek bir mühlet tanınmıştır. Kanun koyucu belirlenen sürede konkordato

²⁸ Benzer şekilde İstanbul BAM 17. HD de İİK m. 304 düzenlemesini emredici kabul ederek mutlaka kesin mühlet süresi içinde tasdike ilişkin karar vermesi gerektiğini kabul etmektedir: "*İcra ve İflas Kanununun 304/2. fıkrası gereğince konkordato hakkında kesin mühlet içerisinde karar verilmesi gerekecektir. Yasal düzenleme emredici niteliktedir*" (İSTANBUL BAM 17. HD, T. 24.12.2020, 2020/2109 E., 2020/2211 K.: e uyar.com); "*İcra ve İflas Kanununun 304/2. fıkrası gereğince konkordato hakkında kesin mühlet içerisinde karar verilmesi gerekecektir. Yasal düzenleme emredici niteliktedir...borçlulara uygulanan kesin mühletin uzatım tarihleri ile 304/2. fıkrada, kesin mühlet içerisinde karar verilemeyeceğinin anlaşılması halinde karar verilinceye kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verileceği bu sürenin 6 ayı geçmeyeceğine dair düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, davacılar vekilinin, tebligatla ilgili iddialarının yerinde olduğunun kabulü halinde dahi, mahkememizin inceleme tarihi itibarıyla yasanın belirlediği süreler ve ek sürelerin tamamının geçmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, istinaf başvurusunun kabulü ile dosyanın mahkemeye yeniden yargılama için gönderilmesinde ve hatta 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/b-2. bendi gereğince hükmün Dairemiz tarafından düzeltilerek yeniden hüküm tesisinde hukuki imkansızlık olacağı gözetilince bulundurulurken, davacıların buna dair istinaf nedenlerinin reddine karar verilmesi gerektiğini sonucuna varılmıştır. Açıklanan nedenlerle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ilgili hükümleri kapsamında usulüne uygun şekilde gerçekleştirilen konkordato yargılaması neticesinde ve özellikle yasanın belirlediği sürelerin kesin olması ve geriye işlem yapılmasında hukuki imkansızlık olması nedeniyle, mevcut durumda, diğer istinaf nedenlerinin aksinin kabulünün dahi sonuca etkili olmayacağı, hükmün usul ve yasaaya uygun olduğu kanaatine varıldığından, davacıların istinaf başvurusunun reddine dair karar verilmesi gerekmele aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur*" (İSTANBUL BAM 17. HD, T. 14.01.2021, 2020/2108 E., 2021/21 K.: emsal.uyap.gov.tr).

işlemlerinin özel güçlük arz eden incelemeler nedeniyle tamamlanamaması ihtimalini gözeterek ek mühlet verilme olanağı tanımıştır.

Somut olayda, komiser heyetince nihai rapor 03.11.2020 günü ibraz edilmiş olup araya Covid-19 tedbirleri kapsamında uzatma süresi girmiş ve nihayet mahkemece kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşıldığından kesin mühletın hitamından sonra İcra ve İflâs Kanunu'nun kesin mühletın uzatılmasına olanak sağlayan 289/5 ve diğer maddeleri gereğince önce üç ay, sonra iki ay, sonra yirmi gün ve sonra da bir ay süre ile kesin mühletın uzatılmasına karar verilmiştir. Mahkemenin incelemenin tamamlanamaması nedeniyle verdiği toplam sürenin hesabında hataya düşerek 20 günlük süre aşılması taraflara (borçlu-alacaklı) yüklenebilecek bir kusur değildir.

Yargılama sürecine etkisi bulunmayan, hiçbir kusuru olmayan, talep edenlerin ve konkordatoya kabul oyu kullananların makul süre olarak kabul edilebilecek 20 günlük gecikme nedeniyle, cezalandırılması doğru görölmemiştir...”

C. KARARLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öncelikle bir önceki başlıkta verilen son kararda şu hususa dikkat çekilmelidir: İlgili kararda geçen “*kesin mühletın uzatılmasına olanak sağlayan 289/5 ve diğer maddeleri gereğince*” ifadesinden hareketle İİK m. 289 ve İİK m. 304/2 hükümlerinin birlikte düşünölerek sürelerin tek bir altı aylık uzatma süresi üzerinden hesaplandığı söylenebilir. Ancak, İİK m. 289/5 ve İİK m. 304/2 şartları ve hükümleri birbirinden farklı olan iki ayrı altı aylık süre uzatma düzenlemesidir. Nitekim İİK m. 289/5’te zikredilen süre, komiserin yahut borçlunun talebi üzerine kullanılır, yargılamanın değil; kesin mühletın uzatılmasını amaçlar. İİK m. 304/2’de öngörölen süre ise ticaret mahkemesi hâkiminin re’sen, yargılama esnasında, yargılamayı uzatmak için ve yargılamanın uzamasıyla eş zamanlı olarak mühletın sonuçlarını devam ettirmek için kendisine verdiği süredir²⁹. Örneğın İİK m. 289/5’teki uzatma süresi kullanılmadan bir yıl içinde konkordato dosyası ve gerekçeli rapor mahkeme önüne gelmiş olsun. Bu durumda mahkeme, kesin mühlet içinde karar veremeyeceğini anlamışsa kesin mühlet süresini uzatmadan İİK m. 304/2’ye göre karar verebilmesi için mühlet hükümlerinin devamına hükmedebilir³⁰. Dolayısıyla her somut olay bakımından bu iki hükmün ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir.

Konkordatonun mahkemede incelenmesi kapsamında karar verme süresine ilişkin düzenleme, 2003’te 4949 sayılı Kanun ile değişiklik yapıłana kadar “*Mahkeme komiseri dinledikten sonra kısa bir zamanda kararını verir*” şeklindeydi. Hal böyleyken mühlet bittikten sonra karar verilmesi durumunda ne olacağına ilişkin iki görüş ortaya atılmıştır.

Bir görüş, mühlet bittikten sonra dahi karar verilebileceğini savunmuştur. Nitekim buna göre dosyanın mühlet içinde mahkemeye verilmesi ile mühletten beklenen amaç gerçekleşmiştir. Mahkemenin kararını artık mühlet içinde vermesine gerek yoktur. Bu halde mühletın

²⁹ İİK m. 289/5 ve İİK m. 304/2 hükümlerinin iki ayrı altı aylık uzatma süresi olduğu kabulü, uygulamada kesin mühletın sonuçlarının yirmi dört aya kadar sürmesi sonucunu doğurur (Özkes, “Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı”, s. 50; Duran, *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 156). Bu bakımdan bir görüş, kesin mühlette sürelerin açıkça ortaya konmasını ve altı aylık tek bir uzatma düzenlemesi öngörölmesini önermektedir. Zira buna göre “kesin” olarak addedilen bir sürenin iki defa uzatılmasına imkân tanınması, söz konusu sürenin kesinliğinden şüphe duyulmasına yol açar (Sarısözen, *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*, s. 216; Sarısözen, *Konkordato*, s. 498-499).

³⁰ Benzer şekilde, *Konkordatoda Mühletın Borçlu Bakımından Sonuçları*, s. 74.

sonuçları, kararın kesinleşmesinin ilânına dek devam eder. Dolayısıyla bu süre zarfında borçlu aleyhine takip başlatılamaz, mevcut takiplere devam edilemez³¹.

Yargıtay'ın da içinde yer aldığı diğer görüş ise bu kararın her hâlükârda mühlet bitimine kadar verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Zira İİK, mühlet süresini ve bu sürenin uzatılabileceği halleri açık ve kesin şekilde tespit etmiştir. Mühlet kararının bir sonucu olan takip yasağı da mühletin bitmesiyle birlikte sona erer. Yani kanun koyucu, mühletin ek süre ile birlikte toplamda belli bir süreyi geçmemesini öngörmüş ve mühletin sonuçlarını doğurmasını da bu süreyle sınırlandırmıştır. Bu süre kesindir, artırılıp azaltılamaz³². Bu bağlamda kararın, mühletin bitmesinden sonra verilebileceği kabul edilirse, mahkeme önünde konkordato süreci devam ederken, mühletin dışında kalan takip işlemlerine izin verilmiş olur³³. Bu da konkordatonun tasdikinin geciktiği hallerde kötü niyetli borçluların lehine, alacaklıların ise aleyhine bir sonuç doğurabilir. Söz konusu sonuca engel olabilmek adına mühletin etkileri kısa tutulmalıdır³⁴.

Ayrıca mühletin sonuçlarının ve bu kapsamda takip yasağının tasdik kararının ilânına kadar devam edeceği görüşü kabul edilse de aynı tehlikenin mevcut olduğu ifade edilmiştir. Nitekim uygulamada kötü niyetli borçluların, özellikle sürecin uzun sürdüğü hallerde mal

³¹ Postacıoğlu, *Konkordato*, s. 46-48; Gürdoğan, *İflâs Hukuku Dersleri*, s. 191; Buruloğlu ve Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, s. 33. Bu görüşün başlıca dayanağı, o zamanlar yürürlükte olan İİK m. 300/2'dir (Gürdoğan, *İflâs Hukuku Dersleri*, s. 191; Postacıoğlu, *Konkordato*, s. 47; Buruloğlu ve Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, s. 33). İlgili maddeye göre, kesinleşen konkordatonun tasdik kararının ilânından itibaren mühlet hükümleri biter. Bununla birlikte Yargıtay'a göre söz konusu hüküm, borçlunun tasarruf yetkisinin kısıtlanmasıyla ilgilidir: "Konkordato mehli, yalnız takipleri etkilemeyip, borçlunun tasarrufunu kısıtlayan bazı neticeler de doğurur. Ezcümle, borçlu, konkordato projesine dahil olacak mal vesair haklar üzerinde tasarrufta bulunmaz. 300. maddenin son fıkrası hükmü, "ilanın yapılmasından itibaren artık borçlunun komiserin murakebesinden kurtulacağını ve mallar üzerinde serbestçe tasarruf edebileceğini" göstermektedir. Kanunla muayyen olup belirli şartlar dışında uzatılmayan konkordato mühleti geçtikten sonra yapılan takip geçerlidir. Ancak; borcun edası, konkordato şartları dahilinde icra olunur" (Yargıtay İİD, T. 17.11.1966, 1966/11409 E., 1966/11483 K.: e-uyar.com). Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay İİD, T. 21.09.1965, 1965/9657 E., 1965/9751 K.: e-uyar.com. Tanrıver / Deyneklî'ye göre de tasdik kararı mühletin dolmasından sonra verilebilir. Ancak mühletin hükümlerinden takip yasağı, mühletin dolmasıyla ortadan kalkar ve İİK m. 287/2 uyarınca ihtiyati tedbir yoluyla dahi takiplerin durdurulmasına yahut borçluya karşı yeni takip yapılamayacağına karar verilemez. Dolayısıyla İİK m. 300/2'nin uygulama alanı borçlunun tasarruf yetkisine getirilen sınırlama bakımındandır. Yazarlar, mühletin alacaklılar ve borçlu yönünden sonuçları arasında borçlu aleyhine böyle bir fark yaratılmasını eşitliği bozduğu gerekçesiyle eleştirmişlerdir (Tanrıver ve Deyneklî, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 141, dn. 9).

³² Berkin, *İflâs Hukuku*, s. 554-555; Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 425-426; Üstündağ, *İflâs Hukuku İflâs, Konkordato, İptal Davaları*, s. 215. "Konkordatoya müteallik bilcümle işlerin ve bu meyanda tasdik muamelesinin konkordato mühleti içinde bitirilmesi lazımdır. İİK.nun 287 inci maddesinin son fıkrasında 'iki aydan ibaret konkordato mühletinin icabı halinde nihayet iki ayı geçmemek üzere uzatılabileceği' açık ve kesin bir şekilde tesbit edilmiştir. Kanun vazı, 'mühletin ilave süre ile birlikte dört ayı geçmemesi' esasını kabul etmiş ve konkordato mühletinin hukuki neticelerini bu süre ile sınırlandırmıştır. Aksi düşüncede olsa idi, "konkordato mehli verildikten sonra konkordatonun tasdik veya reddi hakkında bir karar verilinceye kadar takip yapılamaz" hükmünü vazedirdi. Kanununun tayin ettiği müddetler kesin olup, taraflar bunu hiçbir zaman değiştiremezler" (Yargıtay İİD, T. 27.09.1971, 1971/9192 E., 1971/9370 K.: e-uyar.com). Aynı yönde karar için bkz. Yargıtay İİD, T. 22.05.1969, 1969/5462 E., 1969/5632 K.: RKD, 1969/12, s.176-177.

³³ "...konkordato talep eden borçlu hakkında takip yasağı, ancak dört aylık süre ile sınırlıdır ve bu da zamanasını ve hak düşürücü sürelerin hesabında nazarı itibare alınmaz. Bunun dışında, konkordatonun mahkemeye intikali veya tasdiki veya reddedilmesi hakkında mahkemece verilecek kararın kesinleşinceye kadar takip yasağı bulunmadığından, zamanasını itirazı halledilirken, bu sürenin nazarı itibare alınmasına olanak yoktur. Bu itibarla zamanasını itirazının bu hükümlere göre halli gerekirken, yasal dayanağı bulunmayan nedenlerle "itirazın reddine" karar verilmesi isabetsizdir" (Yargıtay 12. HD, T. 20.09.1976, 1976/6994 E., 1976/9183 K.: e-uyar.com).

³⁴ Üstündağ, *İflâs Hukuku İflâs, Konkordato, İptal Davaları*, s. 216, dn.226; Berkin, *İflâs Hukuku*, s. 555.

kaçırma yoluna ve tasdik kararının kesinleşmesinden sonra borçlarını konkordato şartlarına göre ödememek için çeşitli yollara başvurdukları görölmüştür. Dolayısıyla konkordato kurumunun kötü niyetli borçlular tarafından alacaklılara zarar verme amacıyla kullanılmasına izin verilmemeli, konkordatonun sunduğu imkânlardan yalnızca kötü niyetli olmayan borçlular yararlandırılmalıdır³⁵.

Daha sonra ilgili düzenleme, 2003 yılında 4949 sayılı Kanun ile “*Mahkeme komiseri dinledikten sonra ve her halde mühlet içinde kısa bir zamanda kararını verir*” şeklinde ikinci görüş lehine değiştirildi.

Nihayetinde 2018 yılında, konkordato sürecinde köklü değişiklik yapan 7101 sayılı Kanunla ilgili düzenleme şu hali aldı:

İİK Madde 304- (Değişik: 28/2/2018-7101/32 md.) “Komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdi alan mahkeme, konkordato hakkında karar vermek üzere yargılamaya başlar. Mahkeme, komiseri dinledikten sonra kısa bir zamanda ve her hâlde kesin mühlet içinde kararını vermek zorundadır. Karar vermek için tayin olunan duruşma günü, 288 inci madde uyarınca ilân edilir. İtiraz edenlerin, itiraz sebeplerini duruşma gününden en az üç gün önce yazılı olarak bildirmek kaydıyla duruşmada hazır bulunabilecekleri de ilâna yazılır.

Konkordato hakkında yapılan yargılamada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşılırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alarak, karar verilmeye kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir. Bu süre altı aydan³⁶ fazla olamaz³⁷.”

³⁵ Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 425. Kuru, bu ikinci görüşe katılmakla birlikte bu görüşün sonuçlarında çeşitli ihtimallere göre ayrıma gitmiştir. Buna göre ilk ihtimal olarak, mühlet içinde konkordato tasdik edilmiş ancak tasdik kararı kesinleşip ilân edilmeden mühlet bitmişse; alacaklılar konkordato şartlarına göre takip yapabilir veya eski takiplere devam edebilir. Zira hakkında tasdik kararı verilmiş konkordatonun hükümlerini yerine getirmek için, bu kararın kesinleşmesine gerek yoktur. Öte yandan gerekli çoğunluk tarafından kabul edilen konkordato şartlarında projenin icrası, tasdik kararının kesinleşmesine bağlanmıssa, kararın kesinleşmesi beklenmelidir. İkinci ihtimalde konkordato, mahkemede incelendiği esnada mühlet bitebilir. Bu durumda alacaklı borçlu tarafından kabul edilmiş alacaklılar tasdik kararına kadar beklemelidir. Bununla birlikte alacağı borçlu tarafından kabul edilmeyen (çekişmeli alacak) alacaklıların, mühlet bittikten sonra konkordato hakkında karar verilmesini beklemelerine gerek yoktur. Mühletin bitmesiyle bu alacaklılar borçlu aleyhine takip yapabilir, ancak tasdik talebi hakkında bir karar verilmedikçe borçlunun mallarını haczettiremez. Bu takipler devam ederken konkordato tasdik edilirse, takipler konkordato şartlarına göre ödenir. Tasdik talebi reddedilirse mühletin hükümleri herkes bakımından sona ermiş sayılmalıdır. Bunun üzerine alacaklılar, borçlu aleyhine yeni takip başlatabilecekleri gibi önceden başlattıkları takiplere de devam edebilirler (Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku*, s. 426-427). Üstündağ ise dayanağını şüpheli bulduğu böyle bir ayırımın, bu konuda ortaya çıkan sorunları tam olarak çözemediğini belirtmiştir (Üstündağ, *İflâs Hukuku İflâs, Konkordato, İptal Davaları*, s. 216, dn. 226).

³⁶ Pekcanitez / Erdönmez eserlerinde, altı ay gibi uzun bir süre uzatımının, kanun koyucunun süreci hızlandırmak için kanun yollarına başvuru imkânını kapatma gibi davranışlarıyla çeliştiğini ifade etmişlerdir. Yazarlar burada, diğer sürelerle uyumlu olacak şekilde bir-iki aylık bir süre uzatımı öngörmektedirler. Bununla birlikte sürecin hızlandırılmasının sürelerin kısaltılmasından değil; komiser ve mahkemenin uzmanlaştırılmasından ve mahkemelerin iş yükünün buna elverişli olmasından geçtiğini de belirtmektedirler (Pekcanitez ve Erdönmez, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, s. 127).

³⁷ “*Maddenin birinci fıkrasında mahkemeye, kesin mühlet içinde konkordato hakkında bir karar vermek zorunluluğu yüklenmektedir. Bu sebeple ikinci fıkrada da yargılamanın gidişatına göre, bilhassa özel güçlük arz eden durumlarda, kesin mühlet içinde kararın verilemeyeceğinin anlaşılması halinde mahkemeye konkordato kararının verilmesine kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verilebilecektir. Zira mühlet içinde karar verilemedikçe mühletin kalkması halinde, takip yasağının kalkması gibi konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyecek sonuçlar ortaya çıkabilecektir. Mahkeme mühlet hükümlerinin uzatılması kararını verirken komiserden gerekçeli bir rapor isteyebilir. Her halde mühlet hükümleri altı aydan fazla uzatılmayacaktır*” (Madde gerekçesinden).

Bu son haliyle konu, detaylı şekilde kanunen açıklığa kavuşturulmuştur. Buradan hareketle bir görüş, altı aylık uzatma süresi içinde de bir karara varılamazsa artık tasdik talebinin reddedilmesi gerektiğini ifade etmiştir³⁸. Zira İİK m. 304/2'deki altı aylık süre hem karar verilebilmesi için hem de mühletin etkilerinin sürdürülebilmesi için kabul edilmiş bir süredir. Dolayısıyla bu süre içinde karar verilmezse mühletin etkileri kendiliğinden ortadan kalkar ve böylece mevcut takiplere devam edilerek, hacizli ve rehinli malların satışı mümkün hale gelir. Bu ise, bazı alacaklıların alacaklarına tam olarak kavuşması sonucunu doğurarak konkordato sürecinde alacaklılar arasında gözetilen eşitliği bozar. Ayrıca borçlunun mallarının satılması, çoğu durumda konkordato projesinin başarıya ulaşma ihtimalini ortadan kaldırır³⁹. Tasdik talebinin reddiyle iflâsa tabi borçlu bakımından iflâs sonucunun doğabilecek olması da bu sonucu değiştirmemelidir. Nitekim konkordatonun iyi hazırlanmamasında komiserin olduğu kadar borçlunun da kusuru bulunmaktadır⁴⁰.

Tüm bu süreç, kanun koyucunun uygulamadaki konkordatoya ilişkin karar verme süresinin uzamasını dikkate aldığı ve mühlet hükümlerini de buna göre uyarladığını göstermektedir. Yapılan değişiklikler konkordato kurumunun bertaraf edilmesi değil, mümkün olduğunca uygulanabilir kılınması içindir. Esasında benzer bir düşünceye Yargıtay kararlarında da rastlanmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen kararlardan ilk ikisinde Yargıtay'ın hareket noktasının, uzatma süresinin zımnen kullanıldığını varsaymak olduğu söylenebilir. En son kararda ise olayda uzatma süresinin de bittiği, daha sonra tasdik kararı verildiği görülmektedir. Yargıtay bu kez yanlış hesaplama yapıldığı ve bu yanlış hesaplama kusuru olmayan borçlu ve alacaklıların cezalandırılmaması gerektiği gerekçesiyle BAM'ın verdiği konkordatonun tasdiki talebinin usulden reddi kararını bozmuştur. Acaba hesap yanlış olmasaydı, uzatma süresi yargılama sona ermediğinden bitseydi ve süre bittikten sonra karar verilseydi Yargıtay'ın kararı ne yönde olacaktı? Bu gerekçeler, aslında şartlarını sağlayan bir konkordatodan hâkimin hatası nedeniyle ilgililerin mahrum edilmemesi için ortaya konmuş, somut olaya göre değişebilen gerekçelerdir. O nedenle esasında soruna konkordatonun amacından hareket ederek bir çözüm getirmek gerekli ve yeterlidir.

Bu bağlamda öncelikle, İİK m. 304'ün tarihsel sürecinden de yola çıkılarak yargılamanın uzamaması ve sürecin keyfi şekilde sekteye uğratılmaması gerektiği söylenmelidir. Zira "kısa bir zamanda karar verilmeli" denilip, zamanla o kısa zamana bir sınır çizilmeye çalışılması da

³⁸ Ali Cem Budak ve Serdar Kale, "Madde 304", *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztekin, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 357; Uyar, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*, s. 120. Yine Eroğlu'na göre Kanun'da süreler kesin olarak düzenlenmiştir, mahkemenin de bu süreler içinde kararını vermesi gerekir. Mahkeme bu süreler geçtikten sonra tasdik kararı veremez. Aksi tutum Kanun'da emredici olarak düzenlenmiş sürelerin mahkemeye kanalıyla aşılması anlamına gelir; bunun da kabulü mümkün değildir (Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, s. 287-288). Benzer şekilde Simil de mahkemenin mutlaka İİK m. 304/2'deki altı aylık süre içinde karar vermesi gerektiğini savunmaktadır. Aksi halde mühletin etkileri, mahkemenin bu yönde bir karar vermesine gerek olmaksızın kendiliğinden ortadan kalkar. Mühletin sona ermesi nedeniyle mahkemenin vereceği konkordatonun reddi kararı yalnızca açıklayıcı niteliktedir (Simil, *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*, s. 74, 246).

³⁹ Simil, *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*, s. 74; Tunç Yücel, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 28; Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, s. 287.

⁴⁰ Budak ve Kale, "Madde 304", s. 357.

tam olarak bu sebepten kaynaklanır. Bu sebep ise adil yargılanma ilkesinin bir unsuru olan makul sürede yargılanma ilkesidir⁴¹.

Kanunda makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereği olarak hem taraflar hem de yargı organları için birtakım süreler öngörölmüştür⁴². Yargı organları için getirilmiş olan süreler düzenleyici nitelik taşır⁴³. Bu bakımdan gerek İİK m. 302/8'de gerekçeli raporunu mahkemeye

⁴¹ Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayyavaz ve Emel Hanağası, *Medeni Usul Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2022, s. 155; L. Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, *Medeni Usul Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2022, s. 303; İlhan Postacıoğlu ve Sümer Altay, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, s. 178; Ejder Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 1*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2017, s. 835-837; Ejder Yılmaz, "Usul Ekonomisi", *AÜHFİD*, Cilt 57 / Sayı 1 (2008), s. 250; Necip Bilge ve Ergun Önen, *Medeni Yargılama Hukuku Dersleri*, Ankara: Sevinç Matbaası, 1978, s. 305; Süha Tanrıver, *Medeni Usul Hukuku, C. I*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2021, s. 436; Süha Tanrıver, "Hukuk Yargısı (Medeni Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı", *TBBİD*, Sayı 53, 2004, s. 198; Meral Sungurtekin Özkan, *Türk Medeni Yargılama Hukuku*, İzmir: Barış Yayınları, 2013, s. 114; Ali Cem Budak ve Varol Karaaslan, *Medeni Usul Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021, s. 84; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021, s. 195; Güray Erdönmez, "§ 8. Medeni Usul Hukukuna Hâkim Olan İlkeler", *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, C. I*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 851; Gülnur Erdoğan, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Medeni Yargıda Adil Yargılanma Hakkı*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2011, s. 122-123; Gülgün Ildır, *Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Medeni Yargıya Alternatif Yöntemler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2003, s. 51-52; Murat Serhat Sansöz, "Usul Ekonomisi İlkesinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki Yansımaları", *Fatih Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1 / Sayı 1 (Ocak 2013), s. 69; Hüseyin Turan, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında Makul Sürede Yargılanma Hakkı", *TAAD*, Sayı 11, Yıl 3, Ekim 2012, s. 49-50; Sibel İnceoğlu, *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı*, Tıpkı İstanbul: Beta Yayıncılık, 2013, s. 370; Sezin Aktepe Artık, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Medeni Usul Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014, s. 253. Nitekim bu ilkeyle bağlantılı olarak HMK m. 30'da hâkime bir görev yüklenmiştir. "Usul ekonomisi ilkesi" başlıklı bu maddeye göre; "Hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür". Usul ekonomisi ilkesinin bir unsuru olan yargılamanın makul sürede tamamlanmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Cumhur Rüzgaresen, *Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2013, s. 173 vd.

⁴² Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayyavaz ve Hanağası, *Medeni Usul Hukuku*, s. 183; Postacıoğlu ve Altay, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, s. 372; Ejder Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 2*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2017, s. 1463; Bilge ve Önen, *Medeni Yargılama Hukuku Dersleri*, s. 305; Saim Üstündağ, *Medeni Yargılama Hukuku, C. I*, İstanbul: Formül Matbaası, 1984, s. 372; Tanrıver, *Medeni Usul Hukuku, C. I*, s. 477; Baki Kuru, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C. II*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020, s. 1635; Güray Erdönmez, "§ 5. Usul İşlemleri", *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, C. I*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 453; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *Medeni Usul Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2021, s. 288; Ejder Yılmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler", *Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan C. III, [Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, Cilt 8 / Özel Sayı (2013)]*, İzmir: Birleşik Matbaacılık, 2013, s. 3170; Nihat Yavuz, "Hukuk Usulünde Müddetler", *ABD*, Sayı 2, Mart-Nisan 1975, s. 133. "Bir davanın açılmasıyla başlayan yargılama faaliyetinde istenen sonuca en kısa zamanda ulaşılması için mahkeme ve taraflarca yapılması gereken belirli işlemler vardır ve her işlemin belli bir zaman aralığında yapılması gerekmektedir. Usul hükümleri ile de kanuni bir değer kazanan bu zaman aralıklarına "süre" denilmektedir. Böylece usul işlemlerinin yapılması zamansal olarak tarafların ya da mahkemenin arzularına, inisiyatifine bırakılmamış olmaktadır." (Yargıtay HGK, T. 08.11.2018, 2017/2491 E., 2018/1671 K.: LEXPERA). Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay HGK, T. 25.11.2020, 2019/405 E., 2020/949 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 18.03.2021, 2021/13 E., 2021/301 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 30.11.2021, 2019/684 E., 2021/1510 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 16.12.2021, 2020/22 E., 2021/1697 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 01.03.2022, 2019/124 E., 2022/221 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 15.03.2022, 2020/622 E., 2022/323 K.: LEXPERA.

⁴³ Tanrıver, *Medeni Usul Hukuku, C. I*, s. 477; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *Medeni Usul Hukuku*, s. 148; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayyavaz ve Hanağası, *Medeni Usul Hukuku*, s. 184; Kuru, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C. II*, s. 1639; Pekcanitez, Atalay ve Özekes, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, s. 128; Erdönmez, "§ 5. Usul İşlemleri", s. 453-454; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *Medeni Usul Hukuku*, s. 288; Rüzgaresen, *Medeni*

sunması için komisere verilmiş, gerekse İİK m. 304/2’de tasdik yargılamasında karar vermesi için mahkemeye tanınmış süre düzenleyicidir. Bu sürelerin düzenleyici nitelikte olması onların keyfi bir şekilde kullanılabilmesi anlamına gelmez. Kaldı ki buradaki düzenleyici süreler, kanunda borçlu ve alacaklılara tanınan kesin mühlet süresiyle de bağlantılı ve hatta deyim yerindeyse onun çatısı altındadır.

Konkordatonun amacı ve niteliği gereği sürelerde bazı esnetmeler yapılabilirdir. Bugün Türk hukukunda konkordato, sonuçları itibarıyla yalnızca borçlu değil; alacaklılar ve üçüncü kişilere de fayda sağlayabilecek önemli bir kurumdur. Zira icra veya iflâs yollarına başvurarak alacaklıların alacaklarına kavuşabilmeleri uzun sürebileceği gibi belli masrafları da beraberinde getirir. Ayrıca ilgili yollarda alacakların ödenme sırasına bağlı olarak, alacaklıların alacaklarına tam olarak kavuşamama ihtimali oldukça yüksektir⁴⁴. Nitekim Kanun’da konkordato kurumu, tüm bunlar gözetilerek düzenlenmiştir. Bu kapsamda borçlu hakkında

Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi, s. 190; Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, C. 2, s. 1474; Yılmaz, “Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler”, s. 3184; Sungurtekin Özkan, *Türk Medeni Yargılama Hukuku*, s. 133. “(HMK)’nda öngörülen süreler, nitelikleri bakımından, taraflar için konulmuş süreler ve mahkemeler için konulmuş süreler olmak üzere ikiye ayrılır./Mahkemeler için öngörülen sürelerin, taraflar için öngörülen sürelerden farkı; sürenin geçirilmiş olmasının, o sürede yapılması öngörülen işlemin yapılma olanağını ortadan kaldırmamasıdır./Eş söyleyişle hakim, gecikmeli de olsa süreye bağlanmış olan işlemi yapabilir. Dolayısıyla, gecikmeli de olsa yapılan işlem, oluşturulan karar hukukun geçerlidir ve süresinde yapılmış gibi hukuki sonuç doğurur./Gerçekten; bir uyuşmazlık mahkemeye taşınmış olmakla, kamu alanına, toplumun da çıkarını ilgilendiren bir platforma aktarılmış olmaktadır. Bu nedenle bir davanın makul sürede sona erdirilmesinde en az taraflar kadar toplumun da yararı vardır./Şu halde, süreye ilişkin normların kabulüyle medeni usul hukukunda gerçekleştirilmek istenen amaçlar; adaletin bir an önce sağlanması, keyfilik önlenmesi, mahkemenin aynı işle uzun süre meşgul olmasının, başka ifadeyle diğer dava ve işlere yeterince zaman ayıramaz duruma düşürülmesinin önlenmesi; uluslar üstü ve ulusal nitelikteki emredici normlar uyarınca davanın makul sürede sonuçlandırılmasının sağlanması, yargılamanın belli bir düzen ve kestirilebilir bir zamansallıkla yürütülmesi, başka bir anlatımla yargılamanın adil şekilde yapılmasının sağlanması olarak özetlenebilir” (Yargıtay HGK, T. 30.01.2013, 2012/671 E., 2013/151 K.: LEXPERA). Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay HGK, T. 28.04.2010, 2010/221 E., 2010/241 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 14.10.2010, 2010/510 E., 2010/585 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 28.03.2012, 2012/55 E., 2012/249 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 14.10.2010, 2010/510 E., 2010/585 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 13.03.2013, 2012/779 E., 2013/355 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 08.11.2018, 2017/2491 E., 2018/1671 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 25.11.2020, 2019/405 E., 2020/949 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 18.02.2021, 2017/1462 E., 2021/104 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 22.06.2021, 2017/3179 E., 2021/806 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 16.12.2021, 2020/22 E., 2021/1697 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 01.03.2022, 2019/124 E., 2022/221 K.: LEXPERA; Yargıtay HGK, T. 15.03.2022, 2020/622 E., 2022/323 K.: LEXPERA.

⁴⁴ Berkin, *İflâs Hukuku*, s. 523; Necmeddin Berkin, “Konkordato Akdi ve Konkordatonun Hukuki Mahiyeti”, *İBD*, Cilt XXIII / Sayı 4 (1949), s. 193; Üstündağ, *İflâs Hukuku İflâs, Konkordato, İptal Davaları*, s. 197; Postacıoğlu, *Konkordato*, s. 14; Mustafa Reşit Belgesay, : *İcra ve İflâs Hukuku Sentetik Bölüm Konkordato-İflâs-İptal Davası Tahliye, C.2*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1953, s. 10; Gürdoğan, *İflâs Hukuku Dersleri*, s. 155; Kemal Arar, *İcra ve İflâs Hükümleri-İflâs, C. II*, Ankara: İdeal Basım, 1945, s. 256; Ejder Yılmaz, “İflâs ve Konkordato Uygulamasıyla İlgili Bazı Sorunlar Üzerine Düşünceler”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 1 (1995), s. 99; Tanrıver ve Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 31; Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, s. 68-69; Sansöz, *Konkordato*, s. 109; Selçuk Öztekin, “Türk Hukukunda ve Uygulamasında Ödeme Güçlüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu: İmkânlar, Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri”, *Türk , İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu*, İstanbul: İSO, 1993, s. 240; Duran, *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 12; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku*, s. 629; Serdar Kale, “İflâs İçi Adi Konkordato Uygulamasında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar”, *MİHBİR 13. Antalya Toplantısı, Yeniden Yapılandırılması Gereken Bir Kurum Olarak İflâs ve Konkordatonun İşlememesinin Sebepleri*, Ankara: Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 2017, s. 279; Evren Kılıçoğlu, “İflâsın Ertelenmesinin Konkordato ve Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Kurumlarıyla Karşılaştırılması”, *Prof. Dr. Yavuz Alangoaya İçin Armağan*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2007, s. 454.

alacaklılara da konkordato talep edebilme imkânı verilmiştir. Keza projede teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması ve iflâsa nazaran alacaklıları daha iyi duruma sokması gerekliliği tasdik şartı olarak aranmaktadır.

Konkordato, alacaklılar ve borçlunun menfaatlerini korumanın yanında kamu yararına hizmet etmeyi de amaçlamaktadır⁴⁵. Özellikle konkordato aracılığıyla iyileşen işletmelerin ülke ekonomisine sunacakları katkı dikkate alındığında, konkordatonun sosyo-ekonomik düzeni koruyup dengelemede önemli bir araç olduğu söylenebilir⁴⁶. Dolayısıyla tasdik edilebilecek bir konkordato, gerek gerekçeli raporu süresinde sunmayan komiserin; gerekse kesin mühletin bitmesine rağmen uzatma kararı vermeden yargılamaya devam eden mahkemenin ihmeline kurban edilmemelidir.

O halde tüm bu anlatılanlar ışığında çeşitli ihtimaller değerlendirilerek şu sonuçlara varılabilir:

⁴⁵ Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, s. 5; Süha Tanrıver, “Konkordato Prosedürünün Islahı İle İlgili Bazı Düşünceler”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 50 / Sayı 3 (2001), s. 1; Tanrıver ve Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 31; Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 4, 6; Buruloğlu ve Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, s. 39; Ulukapı, *Konkordatonun Feshi*, s. 12; Oğuz Atalay, “Konkordato Talebi Üzerine İcra Takiplerinin İhtiyati Tedbirle Durdurulması”, *Legal Hukuk Dergisi*, Cilt 11 / Sayı 125 (2013), s. 31; Sarısözen, *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*, s. 88; Albayrak, *İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, s. 37; Çukacı, *Konkordato*, s. 7; Ayşe Arat ve Meltem Ercan Özler, “Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt 13 / Sayı 145 (Eylül 2018), s. 20; Işık, “7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Mühletin Müstakbel Alacaklıların Devri Üzerindeki Etkisi”, s. 411; Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, s. 78-79; Duran, *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 13; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku*, s. 630.

⁴⁶ Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, s. 5; Tanrıver, “Konkordato Prosedürünün Islahı İle İlgili Bazı Düşünceler”, s. 1; Tanrıver ve Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, s. 31; Yılmaz, “İflâs ve Konkordato Uygulamasıyla İlgili Bazı Sorunlar Üzerine Düşünceler”, s. 102; Altay ve Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, s. 4, 8, 9; Selçuk Öztekin, “Madde 285”, *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztekin, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 111; Akdeniz ve Kayihan, *Konkordato Hukuku El Kitabı*, s. 22-23; Kaplan, *Yeni Türk Konkordato Hukuku*, s. 17; Ulukapı, *Konkordatonun Feshi*, s. 12; Atalay, “Konkordato Talebi Üzerine İcra Takiplerinin İhtiyati Tedbirle Durdurulması”, s. 31, 32; Akil, *Sorularla Konkordato Hukuku*, s. 44; Albayrak, *İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, s. 37; Mustafa Yavuz, “Son Düzenlemeler Işığında Mahkemelerce Verilen Konkordato Mühletinin Alacaklılar ve Borçlu Bakımından Sonuçları”, *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı 147 (Mayıs-Haziran 2018), s. 159; Çukacı, *Konkordato*, s. 7; Duran, *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, s. 13-14; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku*, s. 630. Nitekim konkordatonun bölgesel veya milli ekonomiye sağlayacağı katkıya kanun koyucu da dikkat çekmiştir: “Sosyal ve ekonomik koşullardaki değişiklikler nedeniyle, aslında ekonomik hayatlarını devam ettirmesi mümkün olan bazı ticarî işletmeler, borçlarını ödeyemedikleri veya malvarlıkları borçlarını karşılayamadığı için, ekonomik varlıklarını yitirmek tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu tehlike borçluları olduğu kadar, alacağını tahsil edememek durumuyla karşı karşıya kalan alacaklıları ve işini kaybetmek riskine maruz kalan işçileri de tehdit etmekte; bu tehdit sonuçta bölgesel veya milli ekonomiyi de etkilemektedir. Bu gibi durumlarda, ekonomik varlığını devam ettirebilme ihtimali olan işletmelerin malvarlığını koruyucu önlemler almak veya yeniden yapılandırılmalarını sağlamak, alacaklıların ve borçluların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenlemek herkesin yararına” (4949 sayılı Kanunun Genel Gereği: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>).

1. Borçlu veya komiserin m. 289/5 uyarınca kesin mühletin uzatılmasına ilişkin bir talebi olmamış ve kesin mühlet bitmiş, daha sonra dosya ve rapor mahkemeye sunulmuş ise konkordato talebinin usulden reddine karar verilmelidir.

2. Dosya ve gerekçeli bir rapor mühlet içinde mahkemeye sunulmuş, yargılama esnasında İİK m. 304/2 kullanılmamış ve kesin mühlet bitmiş, daha sonra karar verilmiş. Verilen karar mühletin bitiminden itibaren altı ay içindeyse, karar geçerli sayılmalı, bozulmamalıdır.

3. Dosya ve gerekçeli bir rapor mühlet içinde mahkemeye sunulmuş, yargılama esnasında m. 304/2'deki altı ayın bir kısmı (örneğin dört ay) kullanılmış, daha sonra karar verilmiş. Verilen karar kalan iki ayın içindeyse yine, karar geçerli sayılmalı ve bozulmamalıdır.

4. Dosya ve gerekçeli bir rapor mühlet içinde mahkemeye sunulmuş, yargılama esnasında İİK m. 304/2 uyarınca altı aylık uzatma süresi kullanılmış ve bitmiş, daha sonra karar verilmiş ise artık karar geçersiz sayılmalı, konkordato talebi usulden reddedilmelidir.

Son olarak burada geç karar verilmiş olmasından bir zarar ortaya çıkmışsa, zarara uğrayanın, zararını tazmin için başvurabileceği bir yol olup olmadığına bakmak gerekir. Hâkimlerin hukuki sorumluluğu HMK m. 46'da düzenlenmiştir. İlgili madde, hâkimlerin yargısal görevlerini yerine getirirken işledikleri kusurlu fiillerden zarar görenlere, bu zararların tazminine yönelik doğrudan devlete dava açma imkânı tanımaktadır. Özü itibarıyla bir haksız fiil sorumluluğu olan bu düzenlemede, özel sorumluluk sebepleri yaratılarak tahdidi şekilde sayılmıştır. Dolayısıyla zarar görenin devlet aleyhine dava açabilmesi için mutlaka bu sorumluluk sebeplerinden birine dayanması gerekir. O halde HMK m. 46 uyarınca devlete dava açılabilmesi için öncelikle hâkimin, yargılama görevini yerine getirirken yahut yetkilerini kullanırken hukuka aykırı bir işlem veya eylemde bulunması gerekir. Bu işlem veya eylem kast ya da ağır ihmâl şeklinde somutlaşmalı ve HMK m. 46'da sayılan özel sorumluluk sebeplerinden birine girmelidir⁴⁷. Hâkimin bu işlem veya eyleminden bir zarar ortaya çıkmış olmalıdır. Nihayetinde söz konusu zararlar hâkimin işlem veya eylemi arasında uygun bir nedensellik bağı bulunmalıdır⁴⁸.

Tasdik yargılamasında karar verilmesi gereken süre, bu sürenin uzatılabileceği sınır ve uzatma usulü Kanun'da açıkça düzenlenmiştir (İİK m. 304). Söz konusu kural, hâkimlere yoruma ihtiyaç olmayacak derecede açık ve emredici nitelikte bir görev yüklemenin yanı sıra ilgililere de bu görevin yerine getirilmesini isteme bakımından bir hak tanımaktadır. Hâkimin bunlara uymayarak verdiği karar, görevini icra ederken kast ya da ağır ihmâl şeklinde

⁴⁷ “Eldeki dava, HUMK.nun 573. maddesinin 1, 2 ve 7. bentlerine dayandırılmıştır. Böyle bir dava için hakimin kasıtlı hareket etmesi ve verdiği kararın kanuna ve adalete aykırı bulunması (HUMK.nun 573/1), açık ve kesin olan bir kanun hükmüne aykırı bir karar verilmesi (HUMK.nun 573/2) veya memuriyet görevini yapmakta ihmâl ve terahi gösterilmesi (HUMK. nun 573/7) gerekir./ Anılan şu yasal düzenlemeye göre dava konusu olaya bakıldığında, davalı hâkimlerin kasıtlı hareketle yasaya ve adalete aykırı karar verdiklerini, kesin bir kanun hükmüne aykırı davrandıklarını veya memuriyet görevini savsadtıklarını kabule yeterli delil bulunmamaktadır. İleri sürülen iddialar esas hükümle birlikte temyizden ileri sürülebilecek hususlardır. Öyleyse davanın reddi gerekir” (Yargıtay HGK, T. 26.09.2007, 2007/4-669 E., 2007/608 K.: e-uyar.com).

⁴⁸ Tanrıver, *Medeni Usul Hukuku, C. I*, s. 310; Mine Akkan, “§ 4. Yargı Görevlileri”, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, C. I*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 359; Pekcanitez, Atalay ve Özekes, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, s. 100; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *Medeni Usul Hukuku*, s. 70; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *Medeni Usul Hukuku*, s. 84; Budak ve Karaaslan, *Medeni Usul Hukuku*, s. 35-36; Abdurrahim Karşı, *Medeni Muhakeme Hukuku*, İstanbul: Alternatif Yayıncılık, 2012, s. 199-200; Timuçin Muşul, *Medeni Usul Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2009, s. 56.

somutlaşan hukuka aykırı davranışına vücut verir. Dolayısıyla bu karardan kaynaklı ortaya bir zarar çıkmışsa zarar gören, HMK m. 46'nın "farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması" yahut "hakkın yerine getirilmesinden kaçınılmış olması" sebeplerinden birine dayanarak hâkimin sorumluluğu hükümlerine başvurulabilir⁴⁹. Bununla birlikte bu hükmün uygulamada işlerlik kazanıp kazanamayacağı ise ayrı bir sorundur.

Kanunlarda açık olarak belirtilen konularda işi uzatacak şekilde davranışta bulunmak anlamına gelen bu husus, ayrıca hâkimin disiplin sorumluluğuna yol açar. Buna göre hâkimlik görevinin gereğine uymayan davranışın tespiti üzerine, durumun niteliği ve ağırlık derecesine göre Hâkimler ve Savcılar Kurulunca ilgili disiplin cezalarından biri verilir (Hâkimler ve Savcılar Kanunu⁵⁰ m. 62 vd.).

Hâkim TCK anlamında kamu görevlisi sayılır (TCK m. 6). Tasdik yargılamasında görevinin gereğini yapmakta ihmâl veya gecikme göstererek kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına sebep olan yahut kişilere haksız bir menfaat sağlayan hâkimin, bu davranışından cezai sorumluluğu doğacaktır (TCK m. 257).

SONUÇ

İcra ve İflâs Kanunu, konkordato sürecinde mahkeme ve komiserlere birtakım görevler yüklemiştir. Bu görevlerin bazılarında muhataplarına belli süreler öngörölmüştür. Çalışmada bu bağlamda iki düzenleme değerlendirilmiştir. Bunlardan ilki İİK m. 302/8'dir. Buna göre "Komiser, iltihak süresinin bitmesinden itibaren en geç yedi gün içinde konkordatoya ilişkin bütün belgeleri, konkordato profesinin kabul edilip edilmediğine ve tasdikinin uygun olup olmadığına dair gerekçeli raporunu mahkemeye tevdi eder". Burada, komiserin söz konusu yedi gün geçtikten sonra gerçekleştirdiği tevdilerde mahkemenin ne yönde karar vereceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Kanun'da geçen "en geç yedi gün" ibaresi, bu sürenin kesin olduğu izlenimi uyandırmaktadır. Öte yandan dosya ve raporun mahkemeye sunulmasını yedi günlük süreye hasretmek ve bu süreden sonra yapılan tevdilere dayalı tasdik talebini reddetmek, tasdik edilmesi muhtemel bir konkordatonun akıbetini tümüyle komisere bırakmak sonucunu doğurur. Bu ise konkordatonun amacı ve niteliği ile bağdaşmaz. Zira konkordatonun tasdikinde borçlu ve alacaklıların menfaatinin yanı sıra kamu yararı da bulunmaktadır. Dolayısıyla bu süre kesin mühlet içinde olmak kaydıyla esnetilebilmelidir. Nihayetinde kesin mühlet bittikten sonra yapılan tevdilerde, tasdik talebi usulden reddedilmelidir.

Çalışmanın konusunu oluşturan diğer düzenleme ise İİK m. 304/2'dir. Buna göre "Konkordato hakkında yapılan yargılamada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği

⁴⁹ Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *Medeni Usul Hukuku*, s. 148; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayyavaz ve Hanağası, *Medeni Usul Hukuku*, s. 184; Postacıoğlu ve Altay, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, s. 54; Pekcanitez, Atalay ve Özekes, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, s. 128; Rüzgaresen, *Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İllkesi*, s. 190; Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 2*, s. 1474; Yılmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler", s. 3184; Sungurtekin Özkan, *Türk Medeni Yargılama Hukuku*, s. 133; Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, s. 287.

⁵⁰ RG. 26.02.1983, S. 17971.

anlaşılırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alarak, karar verilinceye kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir. Bu süre altı aydan fazla olamaz”.

Uygulamada ilk derece mahkemelerinin mühlet bitmesine rağmen mühlet hükümlerinin devamına ilişkin bir karar vermeden tasdik yargılamasına devam ederek konkordatonun tasdiki kararı verdikleri görülmüştür. Yahut altı aylık uzatma süresi de kullanılmış, sonrasında tasdik kararı verilmiştir. Bu kararlar istinaf edildiğinde BAM, mühlet içinde karar verilmediği gerekçesiyle tasdik talebinin reddine hükmetmiştir. Temyiz başvurusu sonucu dosya önüne gelen Yargıtay ise BAM’ın verdiği kararları, deyim yerindeyse her somut olayda uygun bir gerekçe yaratarak bozmuştur. Oysa burada konkordatonun amacından hareket etmek gerekli ve yeterlidir. Ayrıca ilgili düzenlemelerin sınırları da yok sayılmamalı, konkordatonun tasdikindeki menfaatler ile makul sürede yargılanma hakkı arasında bir denge kurularak çözüme varılmalıdır.

O halde tüm bu anlatılanlar ışığında çeşitli ihtimaller değerlendirilerek şu sonuçlara varılabilir:

1. Dosya ve gerekçeli bir rapor mühlet içinde mahkemeye sunulmuş, yargılama esnasında İİK m. 304/2 kullanılmamış ve kesin mühlet bitmiş, daha sonra karar verilmiş ve verilen karar mühletin bitiminden itibaren altı ay içindeyse, karar geçerli sayılmalı, bozulmamalıdır.

2. Dosya ve gerekçeli bir rapor mühlet içinde mahkemeye sunulmuş, yargılama esnasında m. 304/2’deki altı ayın bir kısmı (örneğin dört ay) kullanılmış, daha sonra karar verilmiş ve verilen karar kalan iki ayın içindeyse, yine karar geçerli sayılmalı ve bozulmamalıdır.

3. Dosya ve gerekçeli bir rapor mühlet içinde mahkemeye sunulmuş, yargılama esnasında İİK m. 304/2 uyarınca altı aylık uzatma süresi kullanılmış ve bitmiş, daha sonra karar verilmiş ise artık karar geçersiz sayılmalı, konkordato talebi usulden reddedilmelidir.

Nihayetinde kararın geç verilmesinden kaynaklı devlet aleyhine tazminat davası açılabilir (HMK m.46). Ayrıca şartları varsa hâkimin disiplin ve cezai sorumluluğu da doğabilir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, Murat ve Şaban Kayıhan. *Konkordato Hukuku El Kitabı*. İstanbul: Umuttepe Yayınları, 2019.
- Akil, Cenk. *Sorularla Konkordato Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Akkan, Mine. “Ş 4. Yargı Görevlileri”. *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, C. I*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Aktepe Artık, Sezin. *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Medeni Usul Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2014.
- Akyol Aslan, Leyla. “7101 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflâsına Karar Verilebilecek Haller”. *MİHDER*, Cilt 15 / Sayı 42 (2019/1): (s. 41-104).
- Akyürek, Ayhan ve Remziye Akyürek. *Konkordato Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.
- Albayrak, Hakan. *İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Altay, Sümer. *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku C.1*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005.
- Altay, Sümer ve Ali Eskiocak. *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.
- Arar, Kemal. *İcra ve İflâs Hükümleri-İflâs, C. II*. Ankara: İdeal Basım, 1945.
- Arat, Ayşe ve Meltem Ercan Özler. “Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu”. *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt 13 / Sayı 145 (Eylül 2018): (s. 14-28).
- Arslan, Ramazan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.
- Arslan, Ramazan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası. *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.
- Arslan Ramazan ve Süha Tanrıver. *Yargı Örgütü Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.
- Atalay, Oğuz. “Konkordato Talebi Üzerine İcra Takiplerinin İhtiyati Tedbirle Durdurulması”. *Legal Hukuk Dergisi*, Cilt 11 / Sayı 125 (2013): (s. 23- 34).
- Atalay, Oğuz. “Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler”. *7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Editör: Muhammet Özekes. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018: (s. 111-134).
- Atalı, Murat. “Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları”. *7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Editör: Muhammet Özekes. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018: (s. 85-110).
- Atalı, Murat, İbrahim Ermenek, ve Ersin Erdoğan. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.
- Atalı, Murat, İbrahim Ermenek, ve Ersin Erdoğan. *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.
- Aydemir, Efrail. *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Baygül, Nurhak. “İflâs İçi Konkordatoda Teminat”, *Prof. Dr. Saim Üstündağ’a Armağan*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2009: (s. 153-168).
- Belgesay, Mustafa Reşit. *İcra ve İflâs Hukuku Sentetik Bölüm Konkordato-İflâs-İptal Davası Tahliye, C.2*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1953.
- Berkin, Necmeddin. *İflâs Hukuku*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1972.
- Berkin, Necmeddin. *İflâs Hukukunda Konkordato*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaacılık, 1949.

- Berkin, Necmeddin. *Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1980.
- Berkin, Necmeddin. "Konkordato Akdi ve Konkordatonun Hukuki Mahiyeti". *İBD*, Cilt XXIII / Sayı 4, (1949): (s. 193-213).
- Bilge, Necip ve Ergun Önen. *Medeni Yargılama Hukuku Dersleri*. Ankara: Sevinç Matbaası, 1978.
- Budak, Ali Cem ve Varol Karaaslan. *Medeni Usul Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021.
- Budak, Ali Cem ve Müjgan Tunç Yücel. "Madde 290". *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztekin. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018: (s. 175-186).
- Budak, Ali Cem ve Serdar Kale. "Madde 304". *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztekin. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018: (s. 353-360).
- Buruloğlu, Enver ve Yuda Reyna. *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*. İstanbul: Yörük Matbaası, 1968.
- Çukacı, Yusuf Cahit. *Konkordato*. Bursa: Ekin Yayınevi, 2019.
- Doğan, Emsalgül. *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Duran, Rukiye. "Konkordato Mühletinin Uzatılması". *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, Cilt 10 / Sayı 1 (İlkbahar 2019): (s. 57-71).
- Duran, Rukiye. *Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Erdoğan, Gülnur. *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Medeni Yargıda Adil Yargılanma Hakkı*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2011.
- Erdönmez, Güray. "§ 5. Usul İşlemleri". *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, C. I*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017: (s. 433-544).
- Erdönmez, Güray. "§ 8. Medeni Usul Hukukuna Hâkim Olan İlkeler". *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, C. I*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017: (s. 775-922).
- Eriş, Gönen. *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku*. Ankara: Aydın Yayınları, 1991.
- Eroğlu, Orhan. *Uygulamada Konkordato*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Görgün, L. Şanal, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.
- Görgün, L. Şanal, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu. *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.
- Gürdoğan, Burhan. *İflâs Hukuku Dersleri*. Ankara: Ajans-Türk Matbaası, 1966.
- Hatipoğlu, Yüksel. "Konkordatonun Tasdiki Şartları ve Usule İlişkin Hükümleri". *Adalet Dergisi*, Cilt 92 / Sayı 8 (2001): (s. 171-199).
- Ildır, Gülgün. *Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Medeni Yargıya Alternatif Yöntemler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2003.
- Işık, Serpil. "7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Mühletin Müstakbel Alacaklıların Devri Üzerindeki Etkisi". *MÜHF-HAD*, Cilt 28 / Sayı 1 (Haziran 2022): (s. 407-440).
- İnceoğlu, Sibel. *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2013.
- Kale, Serdar. *Sorularla Konkordato*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- Kale, Serdar. "İflâs İçerisinde Adi Konkordato Uygulamasında Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", *MİHBİR 13. Antalya Toplantısı, Yeniden Yapılandırılması Gereken Bir Kurum Olarak İflâs ve Konkordatonun İşlememesinin Sebeppleri*, Ankara: Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 2017.
- Kaplan, İbrahim. *Yeni Türk Konkordato Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.

- Karakaş, Cemal Fazıl. "Konkordato Başvurusu ve Başvuruya Eklenecek Belgeler". *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*. Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019: (s. 29-40).
- Karslı, Abdurrahim, *Medeni Muhakeme Hukuku*. İstanbul: Alternatif Yayıncılık, 2012.
- Kılıçoğlu, Evren. "İflâsın Ertelenmesinin Konkordato ve Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Kurumlarıyla Karşılaştırılması". *Prof. Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 2007: (s. 451-468).
- Kuru, Baki. *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Kuru, Baki. *İcra ve İflâs Hukuku, C.4*. İstanbul: Alfa Yayıncılık, 1997.
- Kuru, Baki. *İflâs ve Konkordato Hukuku*. İstanbul: Evrim Yayıncılık, 1988.
- Kuru, Baki. *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.
- Kuru, Baki. *Medeni Usul Hukuku El Kitabı, C. II*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Muşul, Timuçin. *İflâs ve Konkordato Hukuku Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- Muşul, Timuçin. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2009.
- Namlı, Mert. "Türk ve İsviçre Hukukunda Gerçekleştirilen Reformların Konkordato Hukuku Bakımından Getirdiği Değişiklikler". *Yargıtay Dergisi*, Cilt 44 / Sayı 4 (Ekim 2018): (s. 1479-1552).
- Oruç, Murat, Özgür Çatıktaş ve Cafer Şekinci. *Hukuki ve Mali Yönleriyle Konkordato*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Öktemer, Semih. "Konkordatoda Teminat Sorunu", *Yargıtay Dergisi*, Cilt 1 (1977): (s. 159-163).
- Özekes, Muhammet. "Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı". *7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, Editör: Muhammet Özekes. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018: (s. 43-83).
- Öztek, Selçuk. "Madde 285". *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztek. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018: (s. 103-129).
- Öztek, Selçuk. "Türk Hukukunda ve Uygulamasında Ödeme Güçlüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu: İmkânlar, Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri". *Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu*. İstanbul: İSO, 1993: (s. 240-248).
- Öztek, Selçuk ve Müjgan Tunç Yücel. "Madde 302", *Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi*, Editör: Selçuk Öztek. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018: (s. 333-351).
- Pekcanitez, Hakan. "7101 sayılı Kanunla Getirilen Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi". *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*. Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019: (s. 157-167).
- Pekcanitez, Hakan. "Tartışmalar". *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*. Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019: (s. 75-88).
- Pekcanitez, Hakan ve Güray Erdönmez. *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.
- Pekcanitez, Hakan ve Güray Erdönmez. "7101 Sayılı Kanunla Yürürlüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi". *Bankacılar Dergisi*, Sayı 105 (2018): (s. 108-156).
- Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes. *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özekes. *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.

- Postacıoğlu, İlhan. *Konkordato*. İstanbul: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1965.
- Postacıoğlu, İlhan ve Sümer Altay. *Medeni Usul Hukuku Dersleri*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.
- Rüzgaresen, Cumhuriyet. *Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2013.
- Sarısözen, Murat Serhat. "Usul Ekonomisi İlkesinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki Yansımaları". *Fatih Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1 / Sayı 1 (Ocak 2013): (s. 63-90).
- Sarısözen, Serhat. *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.
- Sarısözen, Serhat. "Geçici ve Kesin Mühlet Kararı". *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*. Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019: (s. 41-73).
- Sarısözen, Serhat. *Konkordato*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.
- Simil, Cemil. *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Sungurtekin Özkan, Meral. *Türk Medeni Yargılama Hukuku*. İzmir: Barış Yayınları, 2013.
- Tanrıver, Süha. "4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Adi Konkordato ile İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi". *Makalelerim I (1985-2005)*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2005: (s. 347-370).
- Tanrıver, Süha. "Konkordato Mühletinin Uzatılması". *Makalelerim I (1985-2005)*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2005: (s. 313-316).
- Tanrıver, Süha. "Konkordato Mühletinin Kaldırılması", *Makalelerim I (1985-2005)*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2005: (s. 317-324).
- Tanrıver, Süha. "Hukuk Yargısı (Medeni Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı". *TBBĐ*, Sayı 53 (2004): (s. 191-215).
- Tanrıver, Süha. "Konkordato Prosedürünün İslahı ile İlgili Bazı Düşünceler". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 50 / Sayı 3 (2001): (s. 1-9).
- Tanrıver, Süha. "İflâs Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 44 / Sayı 1-4 (1995): (s. 209-220).
- Tanrıver, Süha. "İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler". *Türk, Alman ve İsviçre Hukukunda İflâs, Konkordato ve Noterlik Alanındaki Gelişmeler MİHBİR 8. Abant Toplantısı*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2010: (s. 255-280).
- Tanrıver, Süha. *Konkordato Komiseri*. Ankara: Yetkin Yayınları, 1993.
- Tanrıver, Süha. *Medeni Usul Hukuku, C. I*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.
- Tanrıver, Süha ve Adnan Deyneki. *Konkordatonun Tasdiki*. Ankara: Yetkin Yayınları, 1996.
- Taşpınar Ayvaz, Sema. "İcra ve İflâs Hukukunda Hükümsüz İşlemler ve Hükümsüzlük". *Prof. Dr. Ramazan Arslan'a Armağan, C.2*, Editörler: Emel Hanağası ve Mustafa Göksu. Ankara: Yetkin Yayınları, 2015: (s. 1539-1554).
- Tikveş, Özkan. *İçtihatlarla Açıklamalı İcra ve İflâs Kanunu*. İstanbul: Acar Matbaacılık, 1990.
- Toraman, Barış. "Konkordato Müessesesi Hakkında 7101 Sayılı Kanunla Getirilen Yeniliklerin Kanun Yollarına İlişkin Hükümleri Bakımından Değerlendirilmesi". *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*. Ankara: Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019: (s. 207-225).
- Tunç Yücel, Müjgan. *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.

- Turan, Hüseyin. "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında Makul Sürede Yargılanma Hakkı". *TAAD*, Sayı 11, Yıl 3 (Ekim 2012): (s. 47-75).
- Ulukapı, Ömer. *Konkordatonun Feshi*. Konya: Mimoza Yayınları, 1998.
- Uyar, Talih. *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*. Ankara: Bilge Yayınevi, 2019.
- Uyar, Talih. "Konkordatonun Tasdiki". *Ali Güneren'e Armağan*. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2010: (s. 121-129).
- Üstündağ, Saim. *İflâs Hukuku İflâs, Konkordato, İptal Davaları*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 2002.
- Üstündağ, Saim. *Medeni Yargılama Hukuku, C. I*. İstanbul: Formül Matbaası, 1984.
- Yavuz, Mustafa. "Son Düzenlemeler Işığında Mahkemelerce Verilen Konkordato Mühletinin Alacaklılar ve Borçlu Bakımından Sonuçları". *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı 147 (Mayıs-Haziran 2018): (s. 159-168).
- Yavuz, Nihat. "Hukuk Usulünde Müddetler". *ABD*, Sayı 2 (Mart-Nisan 1975): (s. 133-140).
- Yılmaz, Ejder. "Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler". *Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan C. III, (Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, Cilt 8 / Özel Sayı (2013)*. İzmir: Birleşik Matbaacılık, 2013: (s. 3167-3190).
- Yılmaz, Ejder. "İflâs ve Konkordato Uygulamasıyla İlgili Bazı Sorunlar Üzerine Düşünceler". *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 1 (1995): (s. 92-109).
- Yılmaz, Ejder. "Usul Ekonomisi". *AÜHFD*, Cilt 57 / Sayı 1 (2008): (s. 243-274).
- Yılmaz, Ejder. *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 1*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.
- Yılmaz, Ejder. *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 2*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.